

Politički cinizam u Republici Hrvatskoj: dispozicijske i ponašajne odrednice

Punda, Josipa

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:534044>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-19**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB

ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU

DIPLOMSKI RAD

**POLITIČKI CINIZAM U HRVATSKOJ: DISPOZICIJSKE I PONAŠAJNE
ODREDNICE**

Kandidatkinja: Josipa Punda

Mentor: dr. sc. Dragan Bagić

Zagreb, rujan 2019.

Sadržaj

1.	Uvod	3
2.	Cilj i svrha rada	4
2.1	Istraživačka pitanja	4
3.	Teorijsko-konceptualni model istraživanja	5
3.1	Hipoteze	8
4.	Metodologija	9
4.1	Uzorak istraživanja i metoda prikupljanja podataka	9
4.2	Metode statističke obrade podataka	9
4.3	Mjerni instrumenti	10
4.3.1	Socioekonomske i sociodemografske varijable	10
4.3.2	Politički cinizam	10
4.3.3	Osobni cinizam	11
4.3.4	Politička participacija	12
4.3.5	Osobna politička efikasnost	13
4.3.6	Nepovjerenje u medije i Povjerenje u politički demokratski sustav RH	13
5.	Rezultati.....	14
5.1	Deskriptivni rezultati	14
5.1.1	Sociodemografske i socioekonomske varijable	14
5.1.2	Politički cinizam	17

5.1.3 Osobni cinizam	20
5.1.4 Politička participacija	22
5.1.5 Osobna politička efikasnost	29
5.1.6 Povjerenje u medije	32
5.1.7 Povjerenje u demokratski sustav RH.....	33
5.1.8 Karakteristike glasovanja	33
5.1.9 Politička orijentacija	34
5.2 Rezultati statističkih testova	35
5.2.1 Povezanost spola s političkom cinizmom.....	35
5.2.2 Povezanost prihoda s političkim cinizmom.....	35
5.2.3 Povezanost političkog cinizma s osobnim cinizmom, političkom participacijom, osobnom efikasnošću, povjerenjem u medije i povjerenjem u demokratski sustav RH	36
5.2.4 Politički cinizam s obzirom na karakteristike glasovanja	37
5.2.5 Politički cinizam s obzirom na političku orijentaciju	37
6. Rasprava	39
7. Zaključak	43
8. Literatura	45
9. Prilozi	47
Sažetak	54
Summary	55

1. Uvod

Republika Hrvatska je zemlja koja je relativno nedavno dobila neovisnost i priznanje kao samostalne države te uvela demokraciju. Nove europske demokracije su posebno osjetljive na pojavu političke patologije (cinizam, apatija, nezadovoljstvo, otuđenje) u odnosu na političare, političke stranke i institucije te samu politiku, koji se u makrorazini manifestiraju kao nazadovanje demokracije zbog porasta voljne apstinencije i populizma (Koprivnik i Vrhovac, 2012:706,711), stoga se u ovom istraživanju bavimo političkim cinizmom kao patologijom političkog sustava.

Prema izvještaju Transparency Internationala o Globalnom barometru korupcije¹, procjena građana o stanju korupcije u pojedinim sferama života u Hrvatskoj na skali 1-5, gdje 1 označava stanje bez korupcije a 5 potpunu korupciju, daje ocjenu 4 upravo političkim strankama i sudstvu. “Stupanj korupcije svakako je moguće opisati kao pokazatelj stupnja djelotvornosti države kao institucije s jedne te povjerenja članova društva u državu i ostale društvene institucije s druge strane,” (Matić 2008). Opravdano je pretpostaviti da visoki stupanj percepcije korupcije kod građana prati i politički cinizam, što može imati loše posljedice za funkcioniranje ionako mladog demokratskog sustava u Hrvatskoj zbog čega smatramo da je politički cinizam tema relevantna ne samo za društvene znanstvenike i političke analitičare, već za cijelo društvo.

Maldini (2008) tvrdi da iskustvo razvijenih demokracija pokazuje da je političko povjerenje ključna sastavnica potpore političkom sustavu bez koje demokratski poredak ne može djelotvorno funkcionirati. “U tranzicijskim društvima, gdje se novouspostavljene demokracije još konsolidiraju, čini se da je pitanje povjerenja, osobito onoga u institucije demokratskoga sustava, od vitalnoga značenja,” (Maldini 2008:180). Brojna istraživanja upućuju na činjenicu da su postkomunistička društva prožeta skepticizmom i nepovjerenjem u institucije te da je interpersonalno povjerenje razmjerno slabo. “Izgleda da novouspostavljene demokratske institucije ne uspostavljaju same po sebi i demokratsko funkcioniranje sustava, pa tako ne stvaraju ni povjerenje građana u institucije koje je potrebno da bi demokracija bila djelotvorna” (isto, str. 180).

¹ Transparency International (2013) Globalni barometar korupcije. Dostupno na: <http://www.transparency.hr/hr/sto-radimo/globalni-barometar-korupcije/41> (23.03.2014.)

Analiza Vlaste Ilišin (2008) pokazuje i kod vladajuće elite i građana, da su sve ustavne vrijednosti natpolovično prihvaćene, što govori o visokom konsenzusu građana i kreatora Ustava u pogledu temeljnih liberalno-demokratskih načela, ali su na začelju ljestvice vrijednosti koje se odnose na demokratski poredak (nacionalna ravnopravnost, vladavina prava). Pokazalo se također da građani imaju nepovjerenje prema političarima, što je važno, jer je prema Maldiniju (2008:182) moguće istodobno izražavati povjerenje u poredak sustava i nepovjerenje u aktere političke vlasti.

Predmet istraživanja u ovom radu je ispitivanje količine političkog cinizma, koji: „(...) odražava odsustvo povjerenja i opisuje negativnu političku atmosferu u kojoj se kritika ne koristi konstruktivno,“ (Matei 2010:9). Zanima nas politički cinizam vezan uz političare, jer institucije: „(...) čine ljudi koje obilježava politička kultura društva u kojem žive, pa su institucije izraz njih i njihovih sociokulturnih i političkih obilježja“ (Maldini 2008:180), stoga ćemo se u ovom istraživanju orijentirati na aktere političke vlasti. Proučavat ćemo dispozicijske odrednice političkog cinizma (osobni cinizam, osobna politička efikasnost, ekstremna politička orijentacija) te šire indikatore koji imaju utjecaj na ponašanje (političko uključivanje, nepovjerenje u medije, nepovjerenje u demokratski sustav i karakteristike glasanja).

2. Cilj i svrha rada

Politički cinizam je u dosadašnjim društveno-političkim istraživanjima relativno zanemarena pojava. Cilj u ovom radu je utvrditi razinu političkog cinizma među ispitanicima te razlike među ispitanicima s obzirom na sociodemografske i socioekonomske varijable.

Svrha ovoga istraživanja je odrediti u kojoj mjeri je prisutan politički cinizam u političkoj kulturi građana Hrvatske te smatramo da rezultati istraživanja mogu poslužiti kao temelj i poziv na nova istraživanja i rasprave.

2.1 Istraživačka pitanja

Osnovno pitanje koje nas zanima u ovom radu jest odnos političkog cinizma i sociodemografskih varijabli spola i mjesečnih prihoda, odnosno želimo utvrditi rasprostranjenost političkog cinizma po stratumima ispitanika. Želimo proučiti odnos dispozicijskih dimenzija osobnog cinizma, osobne političke efikasnosti, političke

orijentacije i političkog cinizma. Također nas zanima u kakvom odnosu stoje političko uključivanje i ponašajne sastavnice cinizma te politički cinizam.

3. Teorijsko-konceptualni model istraživanja

U literaturi je cinizam često označen kao suprotnost političkom povjerenju. U širem kontekstu, prema Maldiniju (2008:195): „Političko povjerenje označuje subjektivnu vjerojatnost građanina koji vjeruje da će politički sustav ili njegovi dijelovi proizvesti očekivane rezultate. Ono je subdimenzija razasute političke potpore koja je preduvjet legitimnosti političkoga poretka.“ Povjerenje, suprotno cinizmu, također uključuje i zdravi skepticizam prema političkoj vlasti i volju da se nad njom uspostavi kontrola te: „(...) nastaje iz vjerovanja (i procjenjivanja) neutralnoga i dobronamjernoga djelovanja aktera političke vlasti,“ (isto, str. 184). Za uspostavljanje povjerenja u političke aktere kod građana je važno da ti akteri prihvaćaju neometanje institucionalnih mehanizama njihove kontrole, dok se nepovjerenje javlja prekršivanjem, ne otkrivanjem i nepropisnim sankcioniranjem tih mehanizama, ali se javlja i: „(...) ako se proklamirani politički ciljevi ne ostvaruju, te kad su akteri političke vlasti nedjelotvorni u rješavanju problema i kad nisu odgovorni za svoje djelovanje“, (isto, str 196). Prema Maldiniju temeljna zadaća demokratske konsolidacije tranzicijskih društava je: „Izgrađivanje i održavanje institucija koje imaju tu autonomnost u zahtjevu za djelotvornošću, odgovornošću i korektnošću djelovanju aktera političke vlasti, te responzivnost prema zahtjevima građana,“ (isto, str. 196).

Ako političko povjerenje definiramo kao evaluacijsku orijentaciju koja govori: "kako dobro vlada vlast s obzirom na normativna očekivanja ljudi," (Miller 1974b; prema Hetherington 1998:791), odnosno da: "povjerenje proizlazi iz subjektivne procjene djelotvornosti (performanse) političkoga sustava i aktera političke vlasti," (Maldini 2006:182), a nepovjerenje predstavlja negativno vrednovanje na skali povjerenja, cinizam se tiče nepovjerenja zbog percepcije političara kao nedjelotvornih i korumpiranih.

Adriaansen, Van Claes i De Vreese (2010) kao dimenzije političkog cinizma navode povjerenje u vjerodostojnost i povjerenje u kompetenciju političara. "Vjerodostojnost političara je povezana s njihovim integritetom, stupnjem do kojeg se drže svojih obećanja i rade li u opću korist. Kompetencija političara je vezana uz

njihovu sposobnost da rade svoj posao, stupanj do kojeg rješavaju probleme i do toga znaju li što je važno za ljude," (Adriaansen, Van Claes i De Vreese 2010:436). Politički cinizam tako možemo definirati kao nepovjerenje u političare, temeljenih na nepovjerenju u njihovu vjerodostojnost i kompetenciju.

Blanuša (2010) smatra politički cinizam kao posljedicu koruptivnosti sustava te da "politički cinizam često uzrokuje pad povjerenja u demokraciju, politički pesimizam, odustajanje od političke participacije ili glasovanje za politički ekstremne i populističke stranke i kandidate," (str. 58). U ovom radu se političku participaciju promatra u okviru šireg pojma političkog uključivanja, za kojeg također se smatra da je povezan s političkim cinizmom. Templeton (1966) drži da otuđeni građani glasuju nekonzistentno, mijenjajući stranke često, te imaju nisko političko znanje i interes te da je u referendumima glasuju najviše negativno i obično kada su pitanja oblikovanja u terminima dobra i zla (prema: Aberbach 1969). U slučaju političkog cinizma u Hrvatskoj, držimo nužnim definirati varijablu karakteristike glasovanja, koja se odnosi na redovito sudjelovanje u političkom procesu glasovanja, za primjer čega smo uzeli glasovanje na parlamentarnim izborima.

Kao glavni nezavisni sklop varijabli smo odredili sociodemografsku varijablu spola. S obzirom na karakteristike uzorka, koji dolazi iz populacije studenata, nije smisleno uključivati dob, kao ni stupanj obrazovanja. Važnost sociodemografskih varijabli jest u tome što govore o nekim osnovnim obilježjima ispitanika, stoga ćemo prikazati i županiju te veličinu naselja podrijetla te broj članova uže obitelji. Uz sociodemografske stoje i socioekonomske varijable, odnosno materijalni status ispitanika, koji smo ovdje definirali kao mjesečne prihode uže obitelji i osobne mjesečne prihode. Na prijašnjim istraživanjima je politički cinizam pokazao pozitivnu povezanost s dobi i negativnu povezanost sa stupnjem obrazovanja i materijalnim statusom te da su muškarci skloniji političkom cinizmu od žena (Agger i sur. 1961; Boukes i Boomgarden 2007).

Mnogo istraživanja je orijentirano prema pronalasku psiholoških uzroka političkog cinizma. Osobni cinizam, prema Aggeru i sur. (1961), uključuje "prijeziran" pogled na ljude i ljudsku prirodu, odnosno nepovjerenje analogno političkom cinizmu, stoga bi uključivao uvjerenje da su ljudi korumpirani i vođeni samo osobnim ciljevima, kao i političari. Ako netko ima ciničan stav prema ljudima općenito, razumno je pretpostaviti da će imati takav stav prema političarima i politici. Iako bi se moglo

konceptualizirati politički cinizam kao prediktor cinizma prema ljudima, zbog mogućeg utjecaja koji bi razočarenje u političke figure moglo imati u prenošenju razočarenja na sve ljude općenito, osobni cinizam ovdje je shvaćen kao dispozicijska osobina. U istraživanju ćemo konstruirati skalu prema Aberbachu i sur. (1969) sa tvrdnjama o percepciji povjerenja u ljude, njihove (ne)sebičnosti i iskorištavanja drugih ljudi.

Cinični birači vjeruju da su politički sustav i vlade su korumpirani i da im se ne može vjerovati (Cappella & Jamieson 1997; prema: Fu i sur. 2001). Što više cinični birači postaju, manje je vjerojatno da su će sami sudjelovati u političkim aktivnostima. U konačnici se mogu distancirati od političkih procesa (Pinkleton i Austin 2004; prema: Fu i sur. 2011). Sudjelovanje je važno da za donošenje političkih odluka te potiče pojedince na aktivno traženje političkih informacija (isto). "Što su pojedinci integriraniji u politiku, oni više razvijaju naviku aktivnog traženja informacija i manje je vjerojatno da će distancirati od političkih informacija...nedostatak povjerenja ili cinizam bi značilo manje umrežavanje i građansku aktivnost, stoga i manji politički angažman," (isto, str.49). Kao jedan od važnijih izvora političkih informacija su mediji, stoga želimo istražiti odnos političkog cinizma i povjerenja u medije pri iznošenju političkih informacija.

Korisne dimenzije političke uključenosti, kao šireg pojma od političkog sudjelovanja, koje razvijaju Schneider i Eulau (1956) uključuju osjećaj efikasnosti, odgovornosti i političke participacije. "Osjećaj političke efikasnosti se definira kao osjećaj da individualna politička akcija ima ili može imati utjecaja na političke procese, odnosno da se isplati ispunjavati svoje građanske dužnosti. To je osjećaj da je društvena promjena moguća i da individualni građanin može imati ulogu u toj promjeni," (str: 130). Odgovornost se odnosi na osjećaj potrebe ispunjavanja svojih građanskih dužnosti, a participacija na glasanje na izborima (isto).

Prema Verbi i Nie (1972): „politička participacija pokazuje one aktivnosti građana kojima se više ili manje izravno utječe na izbor vladajućeg osoblja i/ili na djelovanje vlasti,“ (prema: Vujčić, 2000:119). Definirali su: „četiri temeljna tipa političke participacije: jedan tip čine aktivnosti političke kampanje (pohađanje političkih skupova, uvjeravanje drugih kako da glasuju, aktivnosti u radu stranke ili za kandidata, novčana potpora za stranku ili kandidata); aktivnosti glasovanja na izborima (glasovanje za predsjednika države i učestalost glasovanja na lokalnim izborima); komunalne aktivnosti (rad s drugima na lokalnim problemima, formiranje grupa za

rješavanje komunalnih problema, aktivno članstvo u komunalnim organizacijama); individualni kontakti (kontaktiranje lokalnih dužnosnika, kontaktiranje državnih i nacionalnih dužnosnika),” (isto, str:121). Za potrebe ovog istraživanja, komunalne probleme ćemo definirati lokalnima, jer više odgovaraju hrvatskom kontekstu.

Ako se politička efikasnost kao dimenzija političkog uključivanja odnosi na uvjerenje da individualne političke akcije imaju smisla i utjecaja na politiku, može se pretpostaviti da osjećaj osobne efikasnosti za razumijevanje i sudjelovanje u politici ima utjecaj na politički cinizam. Osobna efikasnost, prema Aggeru i sur. (1961:493), se odnosi na osjećaj da osoba ostvaruje utjecaj na masovnu politiku, te ćemo u ovom instrumentu koristiti modificirane tvrdnje iz Aberbach (1969), vezane uz osjećaj razumijevanja politike i percepcije pridavanja važnosti političkog sustava mišljenju običnih građana.

3.1 Hipoteze

Osnovna hipoteza: Postoji razlika u stupnju političkog cinizma s obzirom na sociodemografske, socioekonomske, dispozicijske i ponašajne odrednice političkog cinizma

Izvedene hipoteze:

1. Muškarci su skloniji političkom cinizmu od žena
2. Politički cinizam je negativno povezan s prihodima
3. Osobni cinizam je pozitivno povezan s političkim cinizmom
4. Politički cinizam je negativno povezan s političkom uključenošću
5. Politički cinizam je negativno povezan sa osobnom političkom efikasnošću
6. Politički cinizam je pozitivno povezan sa nepovjerenjem u medije pri iznošenju političkih informacija
7. Povjerenje u demokratski sustav je negativno povezano s političkim cinizmom
8. Postoji razlika u količini političkog cinizma s obzirom na karakteristike glasovanja
9. Postoji razlika u količini političkog cinizma u odnosu na političku orijentaciju

4. Metodologija

4.1 Uzorak istraživanja i metoda prikupljanja podataka

Uzorak koji se koristi u istraživanju je prigodni te uključuje studente Sveučilišta u Zagrebu. Istraživanje se provelo putem online upitnika na Limesurvey servisu, a ispitanici su regrutirani putem oglasa na Facebook stranicama studentskih domova “Cvjetno naselje”, “Ante Starčević” te “Stjepan Radić” te Facebook stranica studentskih grupa pojedinih fakulteta. U uvodu upitnika su stajale osnovne informacije o anketnom istraživanju, da se anketa koristi u svrhe diplomskog rada, ciljevi istraživanja te kontakt adresa istraživačice za dodatna pitanja. Ispitanici su dobili obavijest da je sudjelovanje u istraživanju u potpunosti dobrovoljno te da u svakom trenutku prilikom ispunjavanja imaju pravo odustati od istraživanja. Anketa je anonimna te se nisu prikupljali podaci o IP adresi ispitanika. Dobiveni rezultati se promatraju samo na grupnoj razini.

Istraživanje je provedeno tijekom srpnja 2019. godine na prigodnom uzorku od 208 ispitanika, od čega su rezultati 168 ispitanika uključeni u analizu².

4.2 Metode statističke obrade podataka

U ovom istraživanju prikazat ćemo, u prvom redu, deskriptivne rezultate za sve varijable koje ćemo koristiti u analizi. Postavljene hipoteze testirat ćemo parametrijskim testovima³: t-testom za usporedbu rezultata političkog cinizma dvokategorijskih varijabli, ANOVA testa za varijable s više od dvije kategorije te korištenjem Pearsonove mjere povezanosti kvantitativnih varijabli; te neparametrijski test Spearmanov koeficijent povezanosti za ordinalne varijable. Za post-hoc testove kod analize varijance, koristit ćemo Tukey HSD test u slučaju homogenih varijanci.

² Od 208 ispitanika/ica, 168 ih je odgovorilo potvrdno na selekcijsko pitanje o tome jesu li studenti/ice Sveučilišta u Zagrebu.

³ Proveli smo test normalnosti distribucije zavisne varijable „Politički cinizam“ Kolmogorov-Smirnov testom te na razini rizika od 5% možemo zaključiti da distribucija ne odgovara normalnoj, pa prema tome ne bismo smjeli koristiti parametrijske testove. Usporedili smo rezultate testiranih hipoteza putem neparametrijskih i putem parametrijskih testova te možemo zaključiti da nema značajnih razlika, što ide u prilog viđenju su parametrijski testovi korišteni u radu robusni, stoga ćemo u radu prikazati rezultate parametrijskih testova.

4.3 Mjerni instrumenti

4.3.1 Socioekonomske i sociodemografske varijable

Glavne sociodemografske varijable koje ćemo koristiti su spol i dob ispitanika. S obzirom da uzorak dolazi iz populacije studenata Sveučilišta u Zagrebu, zanima nas njihovo područje studija. Za još potpuniju sliku, želimo znati i županiju te veličinu naselja podrijetla te broj članova uže obitelji. Socioekonomske varijable, odnosno materijalni status ispitanika, smo ovdje definirali kao mjesečne prihode uže obitelji i osobne mjesečne prihode, kojima smo pridijelili ordinalnu ljestvicu odgovora.

1. Spol: muškarac; žena
2. Dob: numerički unos
3. Područje studija: Društvene znanosti, Humanističko područje, Tehničke znanosti, Prirodne znanosti, Biomedicinske znanosti, Biotehničke znanosti, Umjetničko područje
4. Prosječni mjesečni prihodi obitelji: ordinalna ljestvica - do 2000 kn, 2001-4000 kn, 4001-6000 kn, 6001-8000 kn, 8001-10 000 kn, 10 001-12000 kn, više od 12 001 kn
5. Članovi obitelji: numerički unos
6. Osobni mjesečni prihodi: ordinalna ljestvica - do 1 000 kn, 1 001-1 500 kn, 1 501-2 000 kn, više od 2001 kn
7. Županija podrijetla
8. Veličina naselja mjesta rođenja: do 5 000 stanovnika, 5 001-10 000 stanovnika, 10 001-50 000 stanovnika, 50 001-100 000 stanovnika, više od 100 000 stanovnika

4.3.2 Politički cinizam

U Poglavlju 3, politički cinizam smo definirali kao nepovjerenja zbog percepcije političara kao nedjelotvornih i korumpiranih, s indikatorima više razine općenitosti koji su vjerodostojnost i kompetencija političara, preuzetih od Adriaansen, Van Claes i De Vreese (2010).

Tablica 1. Operacionalizacija političkog cinizma

Domene	Indikatori	Tvrdnje
Vjerodostojnost	• integritet• stupanj do kojeg se drže svojih obećanja• rad u opću korist	Političari se nastoje držati svojih predizbornih obećanja. Političari se vode vlastitim, a ne općim interesima. Političari vjeruju u stavove koje javno zastupaju. Političari u Republici Hrvatskoj ne rade u službi općih interesa. Politika privlači korumpirane pojedince.
Kompetencija	• sposobnost obavljanja posla• stupanj rješavanja problema• znaju li što je važno za ljude	Za ostvarenje političke karijere su važnije veze nego sposobnosti. Političari su nesposobni za obnašanje svojih pozicija. Političari znaju stvarne probleme običnih građana.

Česticama koje čine skalu Političkog cinizma pridružujemo peterotomnu skalu slaganja koja glasi: 1- Uopće se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem, niti se ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – U potpunosti se slažem. Slaganje s navedenim tvrdnjama označava veću količinu političkog cinizma, dok neslaganje označava manju.

4.3.3 Osobni cinizam

Kao jednu od prediktorskih varijabli, preveli smo i modificirali tvrdnje iz Aberbach (1969), koje se u originalnom radu nazivaju Međuljudskim povjerenjem, odnosno Povjerenjem u ljude (*Interpersonal Trust (Trust in People)*). Skala na engleskom jeziku se nalazi u Prilogu.

Tvrdnje glase:

- Pri vjerovanju ljudima treba biti oprezan.
- Ljudima je osobna korist najvažnija.
- Ljudi će te iskoristiti čim dobiju priliku.

Česticama pridružujemo peterotomnu skalu slaganja koja glasi: 1- Uopće se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem, niti se ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – U

potpunosti se slažem. Slaganje s navedenim tvrdnjama označava veću količinu osobnog cinizma.

4.3.4 Politička participacija

Politička participacija je operacionalizirana prema definiciji Verbi i Nie (1972) iz Vujčić (2000), koju smo iznijeli u Poglavlju 3, gdje smo četiri temeljna tipa političke participacije koji oni navode (aktivnosti političke kampanje, aktivnosti glasovanja na izborima, komunalne aktivnosti i individualni kontakti) uzeli kao domene, a pojedine vrste aktivnosti kao indikatore prema kojima smo formulirali čestice, što je vidljivo u Tablici 2.

Domeni aktivnosti glasanja na izborima dodali indikator glasanja na parlamentarnim izborima, a indikatore rada s drugima na lokalnim problemima i formiranje grupa za rješavanje komunalnih problema smo spojili u jednu tvrdnju („Angažiram se u rješavanju lokalnih problema.“). Skala političke participacije je kumulativna te se sastoji od deset čestica, kojima pridružujemo peterotomnu skalu odgovora koja glasi: 1 – nikad, 2 – rijetko, 3 – ponekad, 4 – često i 5 – redovito.

Tablica 2. Operacionalizacija političke participacije

Domene	Indikatori	Tvrdnje
Aktivnosti političke kampanje	• pohađanje političkih skupova • uvjeravanje drugih kako da glasuju • novčana potpora za stranku ili kandidata	Pohađam političke skupove Dajem novčanu potporu za kandidata ili stranku. Govorim drugima kako bi trebali glasati
Aktivnosti glasovanja na izborima	• glasovanje za predsjednika države • glasovanje na lokalnim izborima • glasovanje na parlamentarnim izborima	Glasam na izborima za predsjednika države. Glasam na lokalnim izborima. Glasam na parlamentarnim izborima.
Komunalne aktivnosti	• angažiranje u rješavanju lokalnih problema • aktivno članstvo u komunalnim organizacijama	Angažiram se u rješavanju lokalnih problema. Uključujem se u organizacije lokalne zajednice

Individualni kontakti	• kontaktiranje lokalnih dužnosnika • kontaktiranje državnih i nacionalnih dužnosnika	Kontaktiram lokalne dužnosnike u vezi lokalnih problema. Kontaktiram državne dužnosnike u vezi lokalnih problema.

4.3.5 Osobna politička efikasnost

Instrument osobne političke efikasnosti smo preuzeli iz Aberbach (1969), čiji original se nalazi u Prilogu, te modificirali i preveli na hrvatski jezik:

- Nikoga na vlasti ne zanima što ljudi poput mene misle.
- Glasanje ne može značajno utjecati na stanje u državi.
- Politika je često prekomplicirana za obične građane poput mene.

Uz već spomenute tvrdnje, smatrali smo važnim dodati i već spomenuti osjećaj efikasnosti prema Schneider i Eulau (1956), koji je objašnjen na način da individualna politička akcija može imati utjecaja na političke procese, pri čemu smo dodali indikatore o važnosti i utjecaju glasovanja, čime smo u skalu uključili i slijedeće čestice:

- Pri glasanju obično odabirem stranku ili kandidata koji će ionako pobijediti.
- Moje političke opcije se mijenjaju od izbora do izbora.
- Važno je glasati čak i kada tvoja stranka gubi.

Svim česticama smo pridružili peterotomnu skalu slaganja od 1- U potpunosti se slažem do 5 - Uopće se ne slažem.

4.3.6 Nepovjerenje u medije i Povjerenje u politički demokratski sustav RH

Nepovjerenje u medije ćemo mjeriti peterotomnom skalom slaganja s česticom: „Vjerujem da mediji prenose političke događaje točno,“ dok povjerenje u demokratski sustav u Republici Hrvatskoj mjerimo slaganjem s česticom : „Vjerujem u demokratski politički sustav u Republici Hrvatskoj.“

5. Rezultati

5.1 Deskriptivni rezultati

5.1.1 Sociodemografske i socioekonomske varijable

Da bismo dobili sliku osnovnih obilježja ispitanika, u prvom redu ćemo prikazati deskriptivne rezultate sociodemografskih i socioekonomskih obilježja ispitanika, u koje područje pripadaju studiji koje pohađaju te njihovu regionalnu pripadnost i veličinu naselja mjesta podrijetla.

Spol		N	%
Žene		124	76,5
Muškarci		38	23,5
Ukupno		162	100,0
Dob			
Minimum	Maksimum	Prosjek	St.dev
18	41	22,22	2,521
Područje studija		N	%
Društvene znanosti		59	36,4
Humanističko područje		34	21,0
Tehničke znanosti		29	17,9
Prirodne znanosti		15	9,3
Biomedicinske znanosti		20	12,3
Biotehničke znanosti		3	1,9
Umjetničko područje		2	1,2
Ukupno		162	100,0

U Tablici 3. možemo vidjeti da je ispitivanjem obuhvaćeno 76,5% žena i 23,5% muškaraca. Prosječna dob ispitanika iznosi 22,22 godine (SD=2,521). Najveći postotak ispitanika su studenti društvenih znanosti (36,4%), značajan dio se nalazi u humanističkom području (21%) te tehničkim (17,9%) i biomedicinskim znanostima (12,3%), dok je najmanji broj ispitanika u biotehničkim znanostima (1,9%) i umjetničkom području (1,2%).

Tablica 4. Prihodi i obitelj

Prosječni mjesečni prihodi obitelji	N	%
do 2000 kn	9	5,6
2001-4000 kn	14	8,6
4001-6000 kn	2	1
6001-8000 kn	7	6,7
8001-10 000 kn	3	1
10 001-12000 kn	0	8,5
više od 12 001 kn	2	1
	8	7,3
	2	1
	4	4,8
	3	1
	0	8,5
Ukupno	1	1
	62	00
Članovi obitelji	N	%
1	2	1,2
2	1	6,2
3	0	2
4	3	1
5	2	9,8
6	5	3
7	5	4
8	4	2
	8	9,6
	7	4,3
	6	3,7
	2	1,2
	2	2
Ukupno	1	1
	62	00
Osobni mjesečni prihodi	N	%
do 1 000 kn	3	1
1 001-1 500 kn	2	9,8
1 501-2 000 kn	5	3
više od 2001 kn	0	0,9
	3	1
	2	9,8
	4	2
	8	9,6
Ukupno	1	1
	62	00

Najmanji broj ispitanika potječe iz obitelji koje imaju prosječna mjesečna primanja do 2 000 kn (5,6%) i od 2 001 do 4 000 kn (8,6%), dok su ostale kategorije (više od 4 000 kn do preko 12 000 kn) frekvencijski jednoliko raspoređene, a po broju članova obitelji većina ispitanika potječe iz tročlanih, četveročlanih i peteročlanih obitelji.

S obzirom na osobne mjesečne prihode, koja uključuju džeparac od roditelja, stipendije, prihode od povremenog ili stalnog rada i sve druge izvore prihoda, 19,8% ispitanika ima prihode do 1 000 kn i između 5 001 i 2 000 kn, najveći postotak od 30,9% ispitanika ostvaruje između 1 001 i 1 500 kn te 29,6% više od 2 001 kn.

S obzirom na podrijetlo, najveći broj ispitanika dolazi iz Dalmacije(28,5%), nakon čega slijede Zagreb i okolice (22,8%), Sjeverna Hrvatska (17,4%) te Slavonija (15,5%). Prema veličini naselja mjesta rođenja, najveći broj ispitanika potječe iz naselja koja imaju do 5 000 stanovnika, a najmanji broj dolazi iz gradova srednje veličine koji imaju između 50 001 i 100 000 stanovnika (8,6%).

Tablica 5. Podrijetlo

Regija	N	%
Zagreb i okolica	37	22,8
Sjeverna Hrvatska	28	17,4
Slavonija	25	15,5
Lika i Banovina	7	4,3
Istra, Primorje i Gorski Kotar	19	11,7
Dalmacija	46	28,5
Ukupno	162	100
Veličina naselja mjesta rođenja	N	%
do 5 000 stanovnika	52	32,1
5 001-10 000 stanovnika	24	14,8
10 001-50 000 stanovnika	37	22,8
50 001-100 000 stanovnika	14	8,6
više od 100 000 stanovnika	35	21,6
Ukupno	162	100

5.1.2 Politički cinizam

Pouzdanost instrumenta procjenjivali smo stupnjem interne konzistentnosti skale, koristeći koeficijent pouzdanosti Cronbahov alfa, kod kojeg se kao referentna vrijednost za pouzdanost instrumenta najčešće koristi iznos od 0,8.

Prije analize pouzdanosti smo rekodirali varijable (Političari vjeruju u stavove koje javno zastupaju.), (Političari znaju stvarne probleme običnih građana.) i (Političari se nastoje držati svojih predizbornih obećanja.), jer njihov sadržaj iskazuje obrnuti smjer stava od ostalih čestica. Uvrštavanjem svih 8 čestica, Cronbahov alfa iznosi 0,766, a jedino izbacivanjem čestice (Političari znaju stvarne probleme običnih građana.) bi se iznos ovog koeficijenta znatno povećao na 0,775. Budući da bi izbacivanjem te čestice smanjili sadržajnu valjanost koncepta političkog cinizma, odlučili smo je zadržati u analizi. S obzirom da ne odstupa značajno od referentne vrijednosti, za ovaj instrument pouzdanost od 0,766 možemo smatrati zadovoljavajućom.

Za provjeravanje dimenzioniranosti instrumenta koristit ćemo komponentnu faktorsku analizu. Bartlettov test sferičnosti pokazuje statističku značajnost ($p < 0,001$), dok vrijednost Kaiser-Meyer-Olkin testa iznosi 0,836, što ukazuje da su podaci primjereni za faktorizaciju.

Komponentna faktorska analiza po Keiser-Gutmannovom kriteriju zaustavljanja ekstrakcije zadržava 1 faktor koji objašnjava 39,727% varijance, što navodi da politički cinizam možemo smatrati jednodimenzionalnim fenomenom.

Tablica 6. Saturacije svih varijabli na zadržani faktor u bazičnoj soluciji

CINIZAM[SQ006] [Političari su nesposobni za obnašanje svojih pozicija.]	0,743
CINIZAM[SQ001] [Političari se vode vlastitim, a ne općim interesima.]	0,674
CINIZAM[SQ005] [Za ostvarenje političke karijere su važnije veze nego sposobnosti.]	0,674
CINIZAM[SQ007] [Političari se nastoje držati svojih predizbornih obećanja.]	0,673
CINIZAM[SQ004] [Političari u Republici Hrvatskoj ne rade u službi općih interesa.]	0,642
CINIZAM[SQ002] [Političari vjeruju u stavove koje javno zastupaju.]	0,604
CINIZAM[SQ008] [Politika privlači korumpirane pojedince]	0,509
CINIZAM[SQ003] [Političari znaju stvarne probleme običnih građana.]	0,477

Mogući raspon bodova na skali je 20-40; viši rezultat na skali znači viši stupanj političkog cinizma:

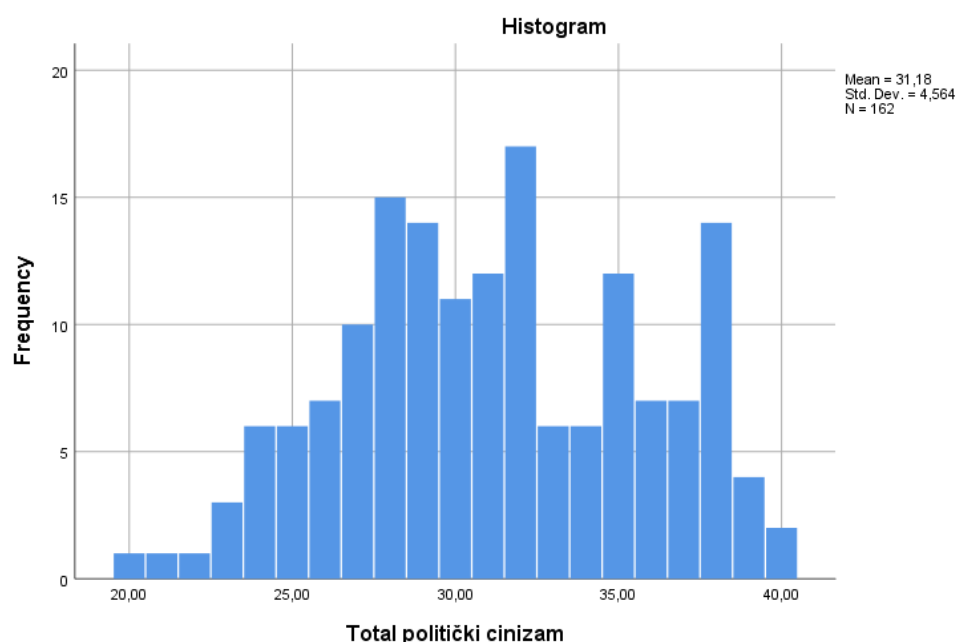
N	Valid	162
	Missing	0
Mean		31,179
Median		31
Std. Deviation		4,56411
Minimum		20
Maximum		40
Percentiles	25	28
	50	31
	75	35

Prosječni rezultat je oko 31 bodova, oko četvrtine ispitanika ima rezultat do 28 bodova, preko polovice ispitanika ima do 31 bodova, a 75% ispitanika ima do 35 bodova.

U Tablici 8. su prikazani postoci odgovora na tvrdnje. Najveće slaganje imaju čestice (Političari se vode vlastitim, a ne općim interesima.), (Političari u Republici Hrvatskoj ne rade u službi općih interesa.), (Za ostvarenje političke karijere su važnije veze nego sposobnosti.) i (Politika privlači korumpirane pojedince), dok najveće neslaganje imaju (Političari se nastoje držati svojih predizbornih obećanja.) i (Političari vjeruju u stavove koje javno zastupaju.). Zanimljiv je nalaz da (Političari su nesposobni za obnašanje svojih pozicija.) ima manji stupanj slaganja od ostalih negativno formuliranih čestica, te da tvrdnja (Političari znaju stvarne probleme običnih građana.) ima najrasprostranjenije frekvencije odgovora.

Tablica 8. Distribucija odgovora na skali političkog cinizma (%)

	UOPĆE SE NE SLAŽEM	NE SLAŽEM SE	NITI SE SLAŽEM NITI SE NE SLAŽEM	SLAŽEM SE	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM
CINIZAM[SQ001] [Političari se vode vlastitim, a ne općim interesima.]	0,6	4,9	14,8	48,8	30,9
CINIZAM[SQ002] [Političari vjeruju u stavove koje javno zastupaju.]	14,2	44,4	34,0	6,8	0,6
CINIZAM[SQ003] [Političari znaju stvarne probleme običnih građana.]	23,5	31,5	16,7	22,8	5,6
CINIZAM[SQ004] [Političari u Republici Hrvatskoj ne rade u službi općih interesa.]	1,9	4,9	18,5	38,9	35,8
CINIZAM[SQ005] [Za ostvarenje političke karijere su važnije veze nego sposobnosti.]	0,6	4,3	11,1	40,7	43,2
CINIZAM[SQ006] [Političari su nesposobni za obnašanje svojih pozicija.]		8,6	32,1	34,0	25,3
CINIZAM[SQ007] [Političari se nastoje držati svojih predizbornih obećanja.]	32,7	49,4	13,6	4,3	
CINIZAM[SQ008] [Politika privlači korumpirane pojedince]	1,2	3,7	24,7	40,1	30,2

Slika 1. Distribucija bodova na skali političkog cinizma

Na Slici 1. je vidljivo da je distribucija rezultata na konstruiranoj skali desno asimetrična i odstupa značajno od normalne (Kolmogorov-Smirnov test; $p=0,009$). Svaka interpretacija koja obuhvaća skalu bit će iznesena uz dodatan oprez, imajući na umu njezinu specifičnu distribuciju.

5.1.3 Osobni cinizam

Koeficijent pouzdanosti skale Cronbahov alfa iznosi 0,716, a jedino izbacivanjem čestice (Pri vjerovanju ljudima treba biti oprezan.) bi se iznos ovog koeficijenta znatno povećao na 0,789, no time bi se smanjila sadržajna valjanost koncepta.

Bartlettov test sferičnosti pokazuje statističku značajnost ($p<0,001$), a vrijednost Kaiser-Meyer-Olkin testa iznosi 0,611, stoga ćemo za provjeravanje dimenzioniranosti instrumenta koristiti komponentnu faktorsku analizu.

Komponentna faktorska analiza po Keiser-Gutmannovom kriteriju zaustavljanja ekstrakcije zadržava 1 faktor koji objašnjava 63,889% ukupne varijance.

Tablica 9. Saturacije svih varijabli na zadržani faktor u bazičnoj soluciji

CINIZAM[SQ011]. [Ljudi će te iskoristiti čim dobiju priliku.]	0,865
CINIZAM[SQ010]. [Ljudima je osobna korist najvažnija.]	0,862
CINIZAM[SQ009]. [Pri vjerovanju ljudima treba biti oprezan.]	0,653

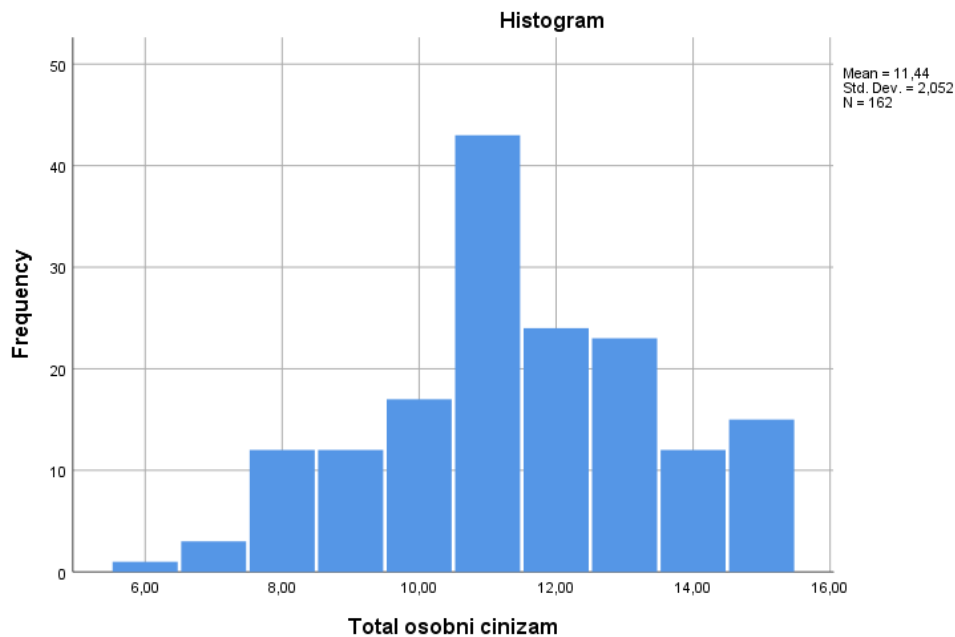
Raspon odgovora na skali se kreće od 6 do 15, sa srednjom vrijednosti od 11,4. Više od polovine ispitanika se u potpunosti slaže s prvom tvrdnjom (Pri vjerovanju ljudima treba biti oprezan.), no druge dvije tvrdnje imaju sve manji postotak slaganja, gdje s česticom koja govori da je ljudima osobna korist najvažnija se slaže 43,8% ispitanika dok se 42% niti slaže niti ne slaže da će te ljudi iskoristiti čim dobiju priliku.

Tablica 10. Deskripcije rezultata na skali osobnog cinizma		
N	Valid	162
	Missing	0
Mean		11,4444
Median		11
Std. Deviation		2,05212
Minimum		6
Maximum		15
Percentiles	25	10
	50	11
	75	13

Tablica 11. Distribucija odgovora na skali osobnog cinizma (%)

	UOPĆE SE NE SLAŽEM	NE SLAŽEM SE	NITI SE SLAŽEM NITI SE NE SLAŽEM	SLAŽEM SE	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM
CINIZAM[SQ009] [Pri vjerovanju ljudima treba biti oprezan.]		2,5	6,2	37,7	53,7
CINIZAM[SQ010] [Ljudima je osobna korist najvažnija.]	1,2	4,9	30,2	43,8	19,8
CINIZAM[SQ011] [Ljudi će te iskoristiti čim dobiju priliku.]	2,5	17,9	42,0	26,5	11,1

Prema histogramu iz Slike 2. je vidljivo da je distribucija rezultata na konstruiranoj skali desno asimetrična te ukazuje na veću količinu interpersonalnog nepovjerenja.

Slika 2. Distribucija bodova na skali osobnog cinizma

5.1.4 Politička participacija

Za skalu političke participacije, u prvom redu ćemo proučiti distribucije odgovora na pojedinim česticama. Najveću razinu participacije označavaju čestice koje se odnose na glasovanje, gdje više od polovine ispitanika označilo da to čine „REDOVITO“, odnosno za (Glasam na izborima za predsjednika države.) se izjasnilo da to redovito radi 61,7% ispitanika, (Glasam na lokalnim izborima.) 52,5% ispitanika, dok se 55,6% izjasnilo za (Glasam na parlamentarnim izborima.). Čak 96,3% ispitanika nikad ne daje novčanu potporu za kandidata ili stranku. Čestice (Angažiram se u rješavanju lokalnih problema.), (Uključujem se u organizacije lokalne zajednice.) i (Kontaktiram lokalne dužnosnike u vezi lokalnih problema.) ukazuju na to da više od polovice ispitanika nikad nije angažirano u lokalnim pitanjima, s varijablom (Kontaktiram državne dužnosnike u vezi lokalnih problema.) koja ima udio od 85,8% odgovora „NIKAD“. Tvrdnja (Govorim drugima kako bi trebali glasati.) je jedina iz domene aktivnosti u političkim kampanjama koja ima raznovrsniju distribuciju odgovora.

Tablica 12. Distribucija odgovora na skali političke participacije (%)

	NIKAD	RIJETKO	PONEKAD	ČESTO	REDOVITO
PARTICIP[SQ001] [Pohađam političke skupove.]	80,2	12,3	6,2	0,6	0,6
PARTICIP[SQ002] [Glasam na izborima za predsjednika države.]	11,1	9,3	7,4	10,5	61,7
PARTICIP[SQ003] [Glasam na lokalnim izborima.]	16	8,6	13,6	9,3	52,5
PARTICIP[SQ004] [Glasam na parlamentarnim izborima.]	14,8	9,9	12,3	7,4	55,6
PARTICIP[SQ005] [Dajem novčanu potporu za kandidata ili stranku.]	96,3	3,7			
PARTICIP[SQ006] [Angažiram se u rješavanju lokalnih problema.]	56,2	24,7	11,7	5,6	1,9
PARTICIP[SQ007] [Uključujem se u organizacije lokalne zajednice.]	62,3	19,8	13	3,1	1,9
PARTICIP[SQ008] [Kontaktiram lokalne dužnosnike u vezi lokalnih problema.]	69,1	19,1	6,8	3,1	1,9
PARTICIP[SQ009] [Kontaktiram državne dužnosnike u vezi lokalnih problema.]	85,8	8	4,9	0,6	0,6
PARTICIP[SQ010] [Govorim drugima kako bi trebali glasati.]	46,3	17,9	20,4	8,6	6,8

Za mjerenje pouzdanosti instrumenta smo koristili koeficijent pouzdanosti Cronbahov alfa, koji iznosi 0,831, a jedino izbacivanjem čestice (Dajem novčanu potporu za kandidata ili stranku.) bi se iznos ovog koeficijenta neznatno povećao na 0,836.

Za provjeravanje dimenzioniranosti instrumenta koristit ćemo komponentnu faktorsku analizu. Bartlettov test sferičnosti pokazuje statističku značajnost ($p < 0,001$), dok vrijednost Kaiser-Meyer-Olkin testa iznosi 0,772, što ukazuje da su podaci primjereni za faktorizaciju.

Komponentna faktorska analiza po Keiser-Gutmannovom kriteriju zaustavljanja ekstrakcije zadržava 3 faktora koji objašnjavaju 69,831% varijance. U bazičnoj soluciji, prvi faktor objašnjava 41,988% zajedničke varijance, drugi 17,527%, a treći 10,316%.

Tablica 13. Saturacije svih varijabli na zadržane faktore u bazičnoj soluciji

	faktor		
	1.	2.	3.
PARTICIP[SQ001]. [Pohađam političke skupove.]	0,640	0,429	0,195
PARTICIP[SQ002]. [Glasam na izborima za predsjednika države.]	0,703	-0,617	-0,013
PARTICIP[SQ003]. [Glasam na lokalnim izborima.]	0,746	-0,555	-0,022
PARTICIP[SQ004]. [Glasam na parlamentarnim izborima.]	0,720	-0,578	0,067
PARTICIP[SQ005]. [Dajem novčanu potporu za kandidata ili stranku.]	0,271	0,293	0,742
PARTICIP[SQ006]. [Angažiram se u rješavanju lokalnih problema.]	0,802	0,269	0,053
PARTICIP[SQ007]. [Uključujem se u organizacije lokalne zajednice.]	0,702	0,287	0,155
PARTICIP[SQ008]. [Kontaktiram lokalne dužnosnike u vezi lokalnih problema.]	0,623	0,364	-0,495
PARTICIP[SQ009]. [Kontaktiram državne dužnosnike u vezi lokalnih problema.]	0,606	0,414	-0,395
PARTICIP[SQ010]. [Govorim drugima kako bi trebali glasati.]	0,505	0,029	0,098

Iako u bazičnoj soluciji gotovo sve čestice na prvi faktor imaju saturaciju barem 0,3 te veliki broj čestica ima najvišu saturaciju na prvi faktor, sva tri faktora u bazičnoj soluciji objašnjavaju veliku proporciju objašnjene varijance, čime skala ukazuje da fenomen političke participacije ne možemo smatrati unidimenzionalnim. Sukladno sadržaju čestica, nije očekivano dobiti unidimenzionalnu skale, a višedimenzionalnost potvrđuje i analiza glavnih komponenti. Radi se o širokom skupu indikatora ciljanih prema otkrivanju utjecanja na izbor vladajućeg osoblja i na djelovanje vlasti.

U Oblimin soluciji je vidljivo da većina faktora osrednje koreliraju jedni s drugima. Korelacije među faktorima kreću se od najmanje -0,229 (između 2. i 3. faktora) do najveće -0,354 (između 1. i 2. faktora).

Tablica 14. Korelacije među faktorima u oblimin soluciji

		faktor		
		1.	2.	3.
faktor	1.	1,000	-0,354	0,294
	2.	-0,354	1,000	-0,229
	3.	0,294	-0,229	1,000

Nadalje ćemo prikazati rotiranu Oblimin soluciju, iz koje ćemo također pogledati kako su se čestice grupirale po faktorima.

Tablica 15. Paralelne projekcije varijabli na zadržane faktore u oblimin soluciji

	faktor		
	1.	2.	3.
PARTICIP[SQ001]. [Pohađam političke skupove.]	0,479	0,008	0,512
PARTICIP[SQ002]. [Glasam na izborima za predsjednika države.]	-0,052	-0,968	-0,085
PARTICIP[SQ003]. [Glasam na lokalnim izborima.]	0,018	-0,935	-0,058
PARTICIP[SQ004]. [Glasam na parlamentarnim izborima.]	-0,073	-0,947	0,010
PARTICIP[SQ005]. [Dajem novčanu potporu za kandidata ili stranku.]	-0,183	0,064	0,886
PARTICIP[SQ006]. [Angažiram se u rješavanju lokalnih problema.]	0,553	-0,224	0,353
PARTICIP[SQ007]. [Uključujem se u organizacije lokalne zajednice.]	0,443	-0,155	0,432
PARTICIP[SQ008]. [Kontaktiram lokalne dužnosnike u vezi lokalnih problema.]	0,911	0,000	-0,173
PARTICIP[SQ009]. [Kontaktiram državne dužnosnike u vezi lokalnih problema.]	0,866	0,050	-0,063
PARTICIP[SQ010]. [Govorim drugima kako bi trebali glasati.]	0,208	-0,273	0,228

Prema iznosima paralelnih projekcija varijabli na zadržane faktore, možemo uočiti da se samo određene varijable grupiraju sadržajno smisleno. Varijable iz domene Individualni kontakti (kontaktiranje lokalnih dužnosnika, kontaktiranje državnih i nacionalnih dužnosnika) imaju visoke saturacije na prvom faktoru, varijable iz domene Aktivnosti glasovanja na izborima (glasovanje za predsjednika države, glasovanje na lokalnim izborima, glasovanje na parlamentarnim izborima) imaju visoke saturacije na

drugom faktoru, dok je treći faktor specifičnosti „Dajem novčanu potporu za kandidata ili stranku.“

Gledajući projekcije varijabli na zadržane faktore u rotiranoj soluciji, uočavamo da određene varijable imaju saturaciju na glavnom faktoru manju od 0,60, kao i da imaju visoku saturaciju i na drugim faktorima te da je razlika saturacije između glavnog i drugog faktora manja od 0,20. Čestica (Pohađam političke skupove.) iz domene Aktivnosti političke kampanje ima najveću saturaciju na trećem faktoru s česticom iz iste domene, ali i nezanemarivu situaciju na prvom faktoru vezanom uz individualne kontakte dužnosnika. Tvrdnja (Uključujem se u organizacije lokalne zajednice) ima podjednake saturacije na prvom i trećem faktoru, dok tvrdnja (Govorim drugima kako bi trebali glasati) ima podjednake, ali i male saturacije na sva tri faktora.

Za konstruiranje završne inačice skale, odlučili smo izbaciti tri spomenute čestice, kao i faktor specifičnosti. Komponentnom faktorskom analizom po Keiser-Gutmannovom kriteriju zaustavljanja ekstrakcije smo dobili dva faktora koji su povećali postotak objašnjene varijance na 79,337%. U bazičnoj soluciji, prvi faktor objašnjava 54,551% zajedničke varijance, drugi 24,786%, dok analiza pouzdanosti zadržanih čestica Cronbahov alfa iznosi 0,829.

Tablica 16. Saturacije svih varijabli na zadržane faktore u bazičnoj soluciji

	faktori	
	1.	2.
PARTICIP[SQ002]. [Glasam na izborima za predsjednika države.]	0,831	-0,424
PARTICIP[SQ003]. [Glasam na lokalnim izborima.]	0,867	-0,355
PARTICIP[SQ004]. [Glasam na parlamentarnim izborima.]	0,827	-0,423
PARTICIP[SQ006]. [Angažiram se u rješavanju lokalnih problema.]	0,696	0,360
PARTICIP[SQ008]. [Kontaktiram lokalne dužnosnike u vezi lokalnih problema.]	0,598	0,662
PARTICIP[SQ009]. [Kontaktiram državne dužnosnike u vezi lokalnih problema.]	0,552	0,660

U rotiranoj oblamin soluciji prikazanoj u Tablici 17. je vidljivo da su čestice koje saturiraju na prvi faktor iz domene glasanja, stoga ćemo ovaj faktor nazvati „Aktivnost pri glasanju“. Drugi faktor čine čestice kontaktiranja dužnosnika u vezi lokalnih

problema i angažiranja u rješavanju lokalnih problema, čime ćemo ovaj faktor nazvati „Aktivnosti pri rješavanju lokalnih problema“.

Tablica 17. Paralelne projekcije varijabli na zadržane faktore u oblimin soluciji

	faktori	
	1.	2.
PARTICIP[SQ002]. [Glasam na izborima za predsjednika države.]	0,941	-0,024
PARTICIP[SQ003]. [Glasam na lokalnim izborima.]	0,916	0,058
PARTICIP[SQ004]. [Glasam na parlamentarnim izborima.]	0,937	-0,025
PARTICIP[SQ006]. [Angažiram se u rješavanju lokalnih problema.]	0,250	0,663
PARTICIP[SQ008]. [Kontaktiram lokalne dužnosnike u vezi lokalnih problema.]	-0,050	0,907
PARTICIP[SQ009]. [Kontaktiram državne dužnosnike u vezi lokalnih problema.]	-0,083	0,884

Kao što je vidljivo u Tablici 18. korelacija dvaju faktora u oblimin soluciji iznosi 0,334.

Tablica 18. Korelacije među faktorima u oblimin soluciji

		faktor	
		1.	2.
faktor	1.	1,000	0,334
	2.	0,334	1,000

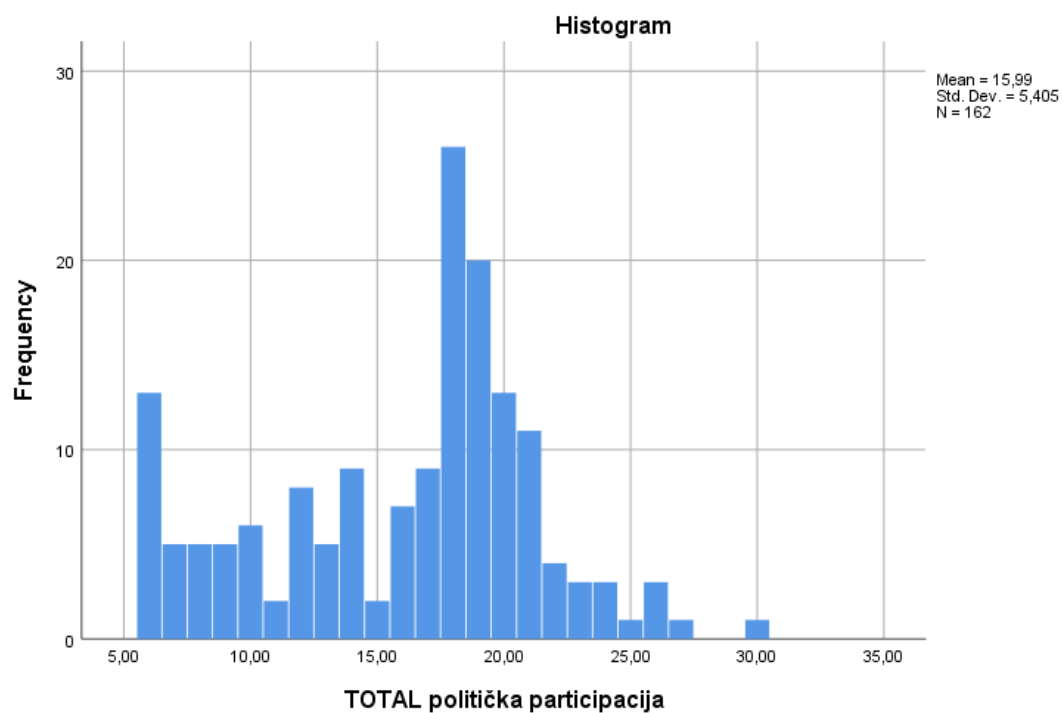
S obzirom na dimenzioniranost skale, ali i distribuciju rezultata koju ćemo prikazati na kraju ovog podpoglavlja, proučit ćemo izložene rezultate na deskriptivskoj razini, s oprezom pri interpretaciji skale u inferencijskim postupcima.

Rezultati na političkoj participaciji imaju raspon od 6 do 30 bodova, gdje veći rezultat označava veću političku uključenost pri odabiru vladajućeg osoblja ili djelovanja na vlasti. Srednji rezultat iznosi oko 16 bodova, dok 75% ispitanika ima rezultate do 19 bodova.

Tablica 19. Deskripcije rezultata na skali političke participacije

N	Valid	Missing
	162	0
Mean	15,9877	
Median	18	
Std. Deviation	5,40530	
Minimum	6	
Maximum	30	
Percentiles	25	12
	50	18
	75	19,25

Rezultati upućuju na nisku razinu političke uključenosti, što je vidljivo na Slici 3., koja se uglavnom odnosi na glasanje na izborima te u manjoj mjeri uključenost u probleme lokalne zajednice.

Slika 3. Distribucija bodova na skali političke participacije

5.1.5 Osobna politička efikasnost

U ovom instrumentu, sve čestice osim [Važno je glasati čak i kada tvoja stranka gubi.] su rekodirane, jer su negativno formulirane. Slaganje s tim tvrdnjama označava manju količinu osobne političke efikasnosti.

Interna pouzdanost skale, mjerena Cronbahovim alfa, iznosi problematičnih 0,362, ukazujući na nekoliko nepovezanih latentnih konstrukata, dok vrijednost Kaiser-Meyer-Olkin testa iznosi 0,518, a Bartlettov test sferičnosti pokazuje statističku značajnost ($p < 0,001$).

Komponentna faktorska analiza po Keiser-Gutmannovom kriteriju zaustavljanja ekstrakcije zadržava 3 faktora koji objašnjavaju varijance. U bazičnoj soluciji, prvi faktor objašnjava 25,015% zajedničke varijance, drugi 20,294%, a treći 18,559%.

Tablica 20. Saturacije svih varijabli na zadržane faktore u bazičnoj soluciji

	faktor		
	1.	2.	3.
GLAS[SQ002]. [Nikoga na vlasti ne zanima što ljudi poput mene misle.]	0,237	-0,626	0,386
GLAS[SQ003]. [Pri glasanju obično odabirem stranku ili kandidata koji će ionako pobijediti.]	0,295	0,711	-0,192
GLAS[SQ004]. [Moje političke opcije se mijenjaju od izbora do izbora.]	0,327	0,336	0,710
GLAS[SQ005]. [Glasanje ne može značajno utjecati na stanje u državi.]	0,725	-0,330	0,068
GLAS[SQ006]. [Politika je često prekomplicirana za obične građane poput mene.]	0,696	0,275	0,003
GLAS[SQ007]. [Važno je glasati čak i kada tvoja stranka gubi.]	0,492	-0,249	-0,648

Tablica 21. Korelacije među faktorima u oblimin soluciji

		faktor		
		1	2	3
faktor	1	1,000	0,016	0,063
	2	0,016	1,000	0,039
	3	0,063	0,039	1,000

U oblimin soluciji je vidljivo da većina faktora nisko koreliraju jedni s drugima, stoga ćemo dalje prikazati rotiranu varimax soluciju.

Tablica 22. Projekcije varijabli na zadržane faktore u Varimax soluciji

	faktor		
	1.	2.	3.
GLAS[SQ002]. [Nikoga na vlasti ne zanima što ljudi poput mene misle.]	0,265	-0,715	0,130
GLAS[SQ003]. [Pri glasanju obično odabirem stranku ili kandidata koji će ionako pobijediti.]	0,240	0,743	0,138
GLAS[SQ004]. [Moje političke opcije se mijenjaju od izbora do izbora.]	0,237	0,039	0,816
GLAS[SQ005]. [Glasanje ne može značajno utjecati na stanje u državi.]	0,745	-0,288	0,011
GLAS[SQ006]. [Politika je često prekomplicirana za obične građane poput mene.]	0,664	0,289	0,188
GLAS[SQ007]. [Važno je glasati čak i kada tvoja stranka gubi.]	0,562	0,061	-0,635

S obzirom da čestica (Moje političke opcije se mijenjaju od izbora do izbora.) čini faktor specifičnosti, a čestica (Važno je glasati čak i kada tvoja stranka gubi.) ima visoku saturaciju na prvi i treći faktor, bit će izbačene iz daljnje analize.

Ponovnom faktorizacijom s Keiser-Gutmannovom kriterijem zaustavljanja ekstrakcije smo dobili dva faktora, koja čine 63,810% ukupne varijance, s prvim koji čini 32,925% i drugim koji čini 30,885% varijance.

Nadalje ćemo prikazati rotiranu varimax soluciju u Tablici 23.

Tablica 23. Projekcije varijabli na zadržane faktore u Varimax soluciji

	faktor	
	1.	2.
GLAS[SQ002]. [Nikoga na vlasti ne zanima što ljudi poput mene misle.]	0,351	-0,682
GLAS[SQ003]. [Pri glasanju obično odabirem stranku ili kandidata koji će ionako pobijediti.]	0,254	0,765
GLAS[SQ005]. [Glasanje ne može značajno utjecati na stanje u državi.]	0,750	-0,274
GLAS[SQ006]. [Politika je često prekomplicirana za obične građane poput mene.]	0,753	0,333

Prvi faktor čine čestice (Nikoga na vlasti ne zanima što ljudi poput mene misle.) i (Pri glasanju obično odabirem stranku ili kandidata koji će ionako pobijediti.), dok na drugi saturiraju (Glasanje ne može značajno utjecati na stanje u državi.) i (Politika je često prekomplicirana za obične građane poput mene.).

Raspon rezultata se kreće od 6 do 18 bodova, sa srednjim rezultatom od 14,09.

Tablica 24. Deskripcije rezultata na skali osobne političke efikasnosti

N	Valid	162
	Missing	0
Mean		14,086
Median		14
Std. Deviation		2,277
Minimum		6
Maximum		18
Percentiles	25	13
	50	14
	75	16

Dosadašnja analiza pokazuje da je sadržajna valjanost instrumenta upitna, stoga ćemo se više osvrnuti na deskriptivne rezultate distribucija odgovora čestica originalne skale, jer ukazuju na zanimljive rezultate, a ograničenja instrumenta ćemo podrobnije raspraviti u Poglavlju 6.

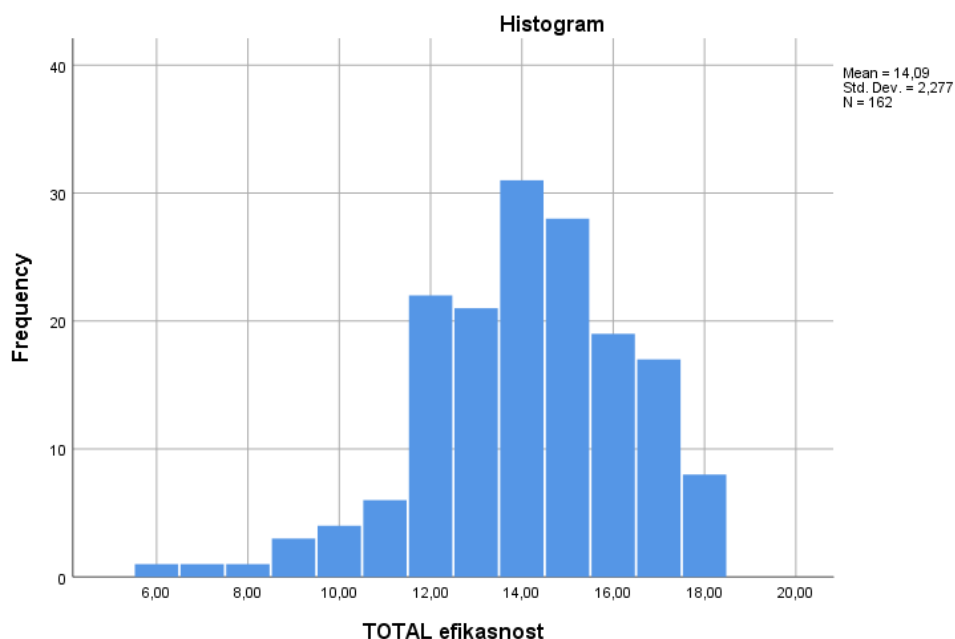
Ne postoji niti jedan ispitanik koji se uopće ne slaže s tvrdnjom (Nikoga na vlasti ne zanima što ljudi poput mene misle.). Čak polovina (50%) se uopće ne slaže s tvrdnjom (Pri glasanju obično odabirem stranku ili kandidata koji će ionako pobijediti.), dok se nitko u potpunosti slaže s tom česticom. Većina ispitanika smatra da je važno glasati i kada tvoja stranka gubi (48,8% se u potpunosti slaže). Unatoč tome, čestice (Moje političke opcije se mijenjaju od izbora do izbora.) i (Glasanje ne može značajno utjecati na stanje u državi.) imaju raznolikiju distribuciju odgovora, dok (Politika je često prekomplikirana za obične građane poput mene.) nalazi uglavnom na neslaganje.

Tablica 25. Distribucija odgovora na skali osobne političke efikasnosti (%)

	UOPĆE SE NE SLAŽEM	NE SLAŽEM SE	NITI SE SLAŽEM NITI SE NE SLAŽEM	SLAŽEM SE	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM
GLAS[SQ002] [Nikoga na vlasti ne zanima što ljudi poput mene misle.]		14,2	27,8	38,3	19,8
GLAS[SQ003] [Pri glasanju obično odabirem stranku ili kandidata koji će ionako pobijediti.]	50,0	39,5	6,8	3,7	
GLAS[SQ004] [Moje političke opcije se mijenjaju od izbora do izbora.]	14,8	31,5	22,2	26,5	4,9

GLAS[SQ005] [Glasanje ne može značajno utjecati na stanje u državi.]	24,1	31,5	20,4	18,5	5,6
GLAS[SQ006] [Politika je često prekomplicirana za obične građane poput mene.]	32,7	36,4	16,7	13,0	1,2
GLAS[SQ007] [Važno je glasati čak i kada tvoja stranka gubi.]	1,2	1,9	7,4	40,7	48,8

Pri tome je očito, ukazujući na desnu asimetričnost, da ispitanici općenito smatraju da imaju veću razinu političke efikasnosti (Slika 4.).

Slika 4. Distribucija bodova na skali osobne političke efikasnosti

5.1.6 Povjerenje u medije

Varijabla povjerenja u medije mjerena je tvrdnjom „Vjerujem da mediji prenose političke događaje točno“, s pripadajućom skalom slaganja.

Tablica 26. Distribucija odgovora na varijabli povjerenja u medije (%)

	UOPĆE SE NE SLAŽEM	NE SLAŽEM SE	NITI SE SLAŽEM NITI SE NE SLAŽEM	SLAŽEM SE	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM
GLAS[SQ001]. [Vjerujem da mediji prenose političke događaje točno.]	16	32,1	38,9	13	

Što se tiče distribucije odgovora prikazanoj u Tablici 26., nitko se u potpunosti slaže s tvrdnjom da vjeruju da mediji prenose političke događaje točno, ali 38,9% ispitanika ima ambivalentan odnos prema tvrdnji (38,9%).

5.1.7 Povjerenje u demokratski sustav RH

Na česticu „Vjerujem u demokratski politički sustav u Republici Hrvatskoj,“ veći dio ispitanika iskazuje potpuno neslaganje (15,4%) nego slaganje (3,4), sa 39,5% onih koji se niti slažu niti ne slažu s tvrdnjom, i približno podjednakim brojem onih koji se slažu ili ne slažu s tvrdnjom (21% i 20,4%).

Tablica 27. Distribucija odgovora na varijabli povjerenja u demokratski sustav RH (%)

	UOPĆE SE NE SLAŽEM	NE SLAŽEM SE	NITI SE SLAŽEM NITI SE NE SLAŽEM	SLAŽEM SE	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM
GLAS[SQ008] [Vjerujem u demokratski politički sustav u Republici Hrvatskoj.]	15,4	20,4	39,5	21	3,7

5.1.8 Karakteristike glasovanja

Varijabla karakteristike glasovanja se odnosi na redovito sudjelovanje u političkom procesu glasovanja. Kao karakteristike glasovanja smo uzeli primjer participiranja pri zadnja tri parlamentarna izbora u Republici Hrvatskoj.

Tablica 28. Karakteristike glasovanja

	2011.		2015.		2016.	
	N	%	N	%	N	%
Da	4	2,5	16	9,9	28	17,3
Ne	11	6,8	82	50,6	100	61,7
Tada nisam bio/la punoljetan/na	147	90,7	64	39,5	34	21,0

Za sva tri izbora je broj ispitanika koji nisu glasali višestruko veći od onih koji jesu, no s obzirom da 2011. godine 90,7% ispitanika nije bilo punoljetno te nije ni imalo

mogućnosti sudjelovati u izborima, u daljnjim analizama nećemo koristiti rezultate tih izbora, kao ni one koji nisu mogli sudjelovati pri ostalim izborima.

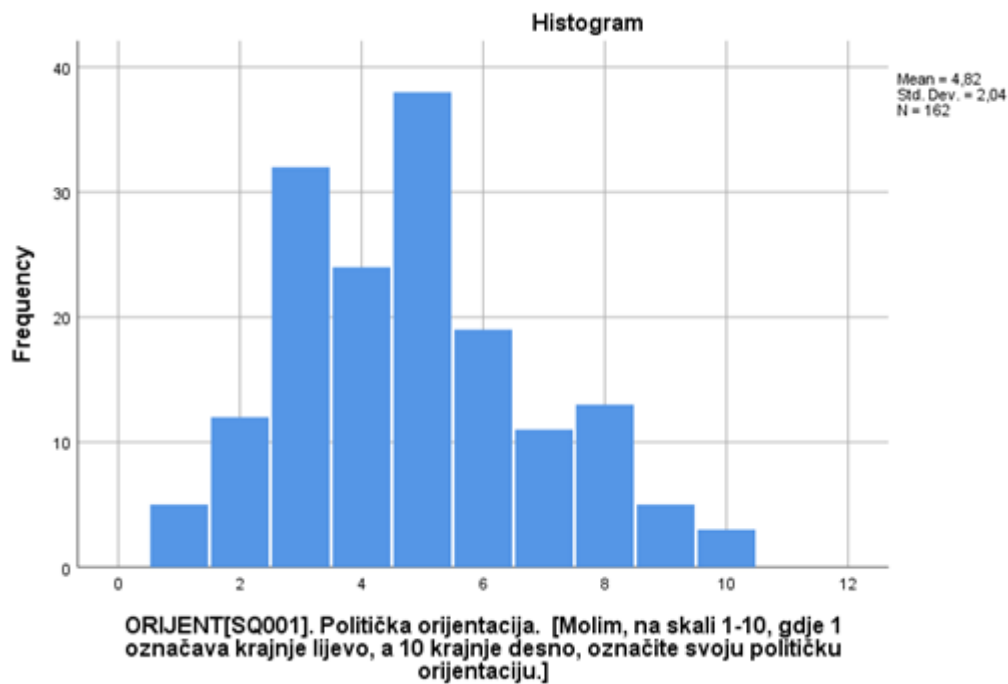
5.1.9 Politička orijentacija

Političku orijentaciju smo mjerili na skali 1-10, gdje 1 označava krajnje lijevo, a 10 krajnje desno, gdje smo zamolili ispitanike da označe svoju pripadnost.

Srednji rezultat političke orijentacije iznosi 4,82 sa standardnom devijacijom od 2,04, što ukazuje na blago lijevu orijentiranost ispitanika (Slika 5.).

Tablica 29. Deskripcije rezultata političke orijentacije

N	Min	Max	Mean	Std. D
162	1	10	4,82	2,04

Slika 5 Distribucija rezultata političke orijentacije

5.2 Rezultati statističkih testova

5.2.1 Povezanost spola s političkom cinizmom

Proveden je t-test neovisnih uzoraka za usporedbu rezultata političkog cinizma kod žena i muškaraca. Nije bilo značajne razlike u rezultatima za muškarce ($M = 30,97$; $SD = 5,22$) i žene [$M = 31,24$; $SD = 4,36$; $t = 0,316$; $p = ,752$]. Veličina razlika u prosjecima je vrlo mala (eta kvadrat = .0006).

Tablica 30. Politički cinizam s obzirom na spol

Spol	Rezultat na skali Političkog cinizma				
	N	Mean	Sd	t	Sig. (2-tailed)
Ž	124	31,2419	4,36425		
M	38	30,9737	5,22203	0,316	0,752
Ukupno	162				

Na razini rizika od 5% prihvaćamo nultu hipotezu koja kaže da nema razlike u prosječnom rezultatu na Političkom cinizmu s obzirom na spol te odbacujemo alternativnu hipotezu.

5.2.2 Povezanost prihoda s političkim cinizmom

Za provjeravanje povezanosti političkog cinizma i prihoda ispitanika smo koristili Spearmanov koeficijent povezanosti rho.

Tablica 31. Povezanost političkog cinizma, prosječnih mjesečnih prihoda obitelji i osobnih mjesečnih prihoda

	Prosječni mjesečni prihodi uže obitelji	Osobni mjesečni prihodi
Spearman's rho	-,193**	-0,099
Sig. (1-tailed)	0,007	0,104
N	162	162

**Povezanost značajna na razini rizika 1% (jednosmjerno)

Iznose i statističku značajnost Spearmanovog koeficijenta povezanosti s prosječnim mjesečnim prihodima uže obitelji te osobnim mjesečnim prihodima ispitanika možemo vidjeti u Tablici 31. Između političkog cinizma i prihoda obitelji postoji negativna povezanost [$r = -,193$, $n = 162$, $p < .01$], s višom razinom političkog cinizma povezane s nižim stupnjem prihoda, no osobni prihodi nemaju statistički

značajnu negativnu povezanost s političkim cinizmom, čime odbacujemo postavljenu alternativnu usmjerenu hipotezu te prihvaćamo nultu.

5.2.3 Povezanost političkog cinizma s osobnim cinizmom, političkom participacijom, osobnom efikasnošću, povjerenjem u medije i povjerenjem u demokratski sustav RH

U Tablici 32. možemo vidjeti iznose i statističku značajnost Pearsonovog koeficijenta povezanosti političkog cinizma i pojedinih varijabli.

Tablica 32. Povezanost političkog cinizma s osobnim cinizmom, političkom participacijom, osobnom efikasnošću, povjerenjem u medije i povjerenjem u demokratski sustav RH

	Total osobni cinizam	Total participacija	Total efikasnost	Povjerenje u medije	Povjerenje u demokratski sustav RH
Pearson Correlation	,208**	-,159*	-,185**	-0,060	-,392**
Sig. (1-tailed)	0,004	0,022	0,009	0,225	0,000
N	162	162	162	162	162

*Povezanost značajna na razini rizika 5% (jednosmjerno)

**Povezanost značajna na razini rizika 1% (jednosmjerno)

Rezultati pokazuju da između političkog cinizma i osobnog cinizma postoji povezanost [$r = ,208$, $n = 162$, $p < .01$], s višom razinom političkog cinizma povezane s višom razinom osobnog cinizma, dok je politički cinizam negativno povezan s političkom participacijom [$r = -,159$, $n = 162$, $p < .05$] i osobnom političkom efikasnošću [$r = -,185$, $n = 162$, $p < .01$], što upućuje da je viši rezultat političkog cinizma povezan s manjim rezultatom pri participaciji i efikasnosti, no u sva tri slučaja, radi se o vrlo niskim koeficijentima pa govorimo o slaboj povezanosti. Varijabla povjerenja u medije nije statistički značajno negativno povezana s političkim cinizmom.

Povjerenje u demokratski sustav u Republici Hrvatskoj je srednje negativno povezano s političkim cinizmom [$r = -,392$, $n = 162$, $p < .01$].

5.2.4 Politički cinizam s obzirom na karakteristike glasovanja

Provedena je jednosmjerna analiza varijance između skupina kako bi se istražio utjecaj glasanja na razinama političkog cinizma, mjerenih skalom političkog cinizma i karakteristikama glasanja na parlamentarnim izborima 2015. i 2016. godine.

Tablica 33. Politički cinizam s obzirom na karakteristike glasovanja

	N	Mean	Sd.	F	Sig.
Ne glasuju	11	34,0000	3,25576		
Nekonzistentni	16	31,3750	4,45533	3,454	0,036
Glasuju	71	30,6479	3,93192		1>3
Ukupno	98				

Ispitanici su podijeljeni u tri grupe s obzirom jesu li sudjelovali na izborima (skupina 1: nisu sudjelovali u nijednom izboru – Ne glasuju; skupina 2: sudjelovali su u jednom od dva izbora - Nekonzistentni; skupina 3: sudjelovali su u oba izbora - Glasuju). Ispitanici koji nisu bili punoljetni za vrijeme ovih izbora nisu uključeni u analizu. Provedbom Levenovog testa homogenosti varijanci, utvrdili smo da su one homogene ($p > 0,05$). Za tri skupine postojala je statistički značajna razlika na razini $p < 0,05$ u rezultatima grupe na Političkom cinizmu [$F = 3,5$; $p = 0,036$]. Unatoč postizanju statističkog značaja, razlika u srednjem rezultatu između skupina je umjerena, jer veličina učinka (eta squared), iznosi 0,02. Post-hoc usporedba pomoću Tukey HSD testa pokazale su da je srednji rezultat za Skupinu 1 – Ne glasuju ($M = 34,0$; $SD = 3,26$) značajno se razlikovao od skupine 3 – Glasuju ($M = 30,65$; $SD = 3,93$), a 2. skupina - Nekonzistentni ($M = 31,38$; $SD = 4,46$) nije se značajno razlikovala ni od skupine 1 ni od 3. S obzirom na rezultate, prihvaćamo alternativnu hipotezu o postojanju razlika pri političkom cinizmu s obzirom na karakteristike glasovanja.

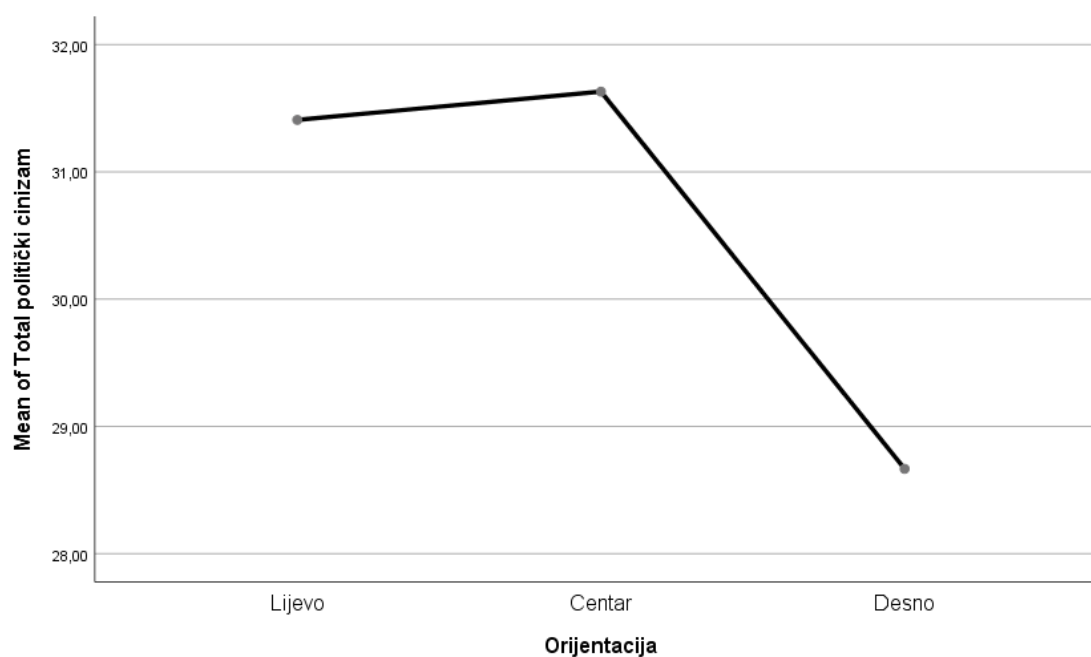
5.2.5 Politički cinizam s obzirom na političku orijentaciju

Provedbom ANOVA testa, prihvatili smo alternativnu hipotezu na razini rizika od 5% koja tvrdi da postoji razlika u prosječnom rezultatu na političkom cinizmu s obzirom na političku orijentaciju, no odbacili smo usmjerenu alternativnu hipotezu koja tvrdi da ekstremno politički orijentirani imaju viši rezultat na političkom cinizmu.

Tablica 34. Politički cinizam s obzirom na političku orijentaciju

	N	Mean	Sd.	F	Sig.
Lijevo	49	31,4082	4,55942		
Centar	92	31,6304	4,66155	3,823	0,024
Desno	21	28,6667	3,35162		2>3
Ukupno	162				

Ispitanici su podijeljeni u tri grupe s obzirom na političku orijentaciju, s rezultatom do 3 lijevo orijentirani, centar i od 8 desno orijentirani. Provedbom Levenovog testa homogenosti varijanci, utvrdili smo da su one homogene ($p > 0,05$), te smo za post-hoc testove koristili Tukey HSD test. Za tri skupine postojala je statistički značajna razlika na razini $p < 0,05$ u rezultatima grupe na Političkom cinizmu [$F = 3,8$; $p = 0,024$]. Lijevo i desno nemaju statistički značajno različite rezultate, no centar ima značajno viši rezultat od desno, što možemo vidjeti na Slici 6.

Slika 6. Aritmetičke sredine s obzirom na političku orijentaciju

6. Rasprava

U Poglavlju 5.2 iznijeli smo glavne rezultate testiranih hipoteza. Spol nije značajna determinanta u određivanju razine političkog cinizma. Politički cinizam je pozitivno povezan s dobi ispitanika (Agger i sur. 1961; Boukes i Boomgarden 2007), što u ovom istraživanju s obzirom na mladenačku populaciju nije bilo smisla niti provjeravati te ne isključujemo činjenicu da se u ovom istraživanju radi o mladim osobama i da postoji mogućnost da se razlike profiliraju s obzirom na godine, a u samom uzorku postoji i diskrepancija u zastupljenosti žena (76,5%) i muškaraca (23,5%).

Sama distribucija rezultata političkog cinizma, iako je desno asimetrična te ukazuje na veću količinu političkog cinizma, ima različite distribucije odgovora po česticama. Tvrdnja da su za ostvarenje političke karijere važnije veze nego sposobnosti ima najveći postotak slaganja (42,2% u potpunosti se slažem, 40,7% slažem se), te ju odmah iza prati tvrdnja da se političari nastoje držati svojih obećanja (32,2% ispitanika u potpunosti ne slaže i 49,4% ne slaže; nitko se u potpunosti ne slaže) te da politika privlači korumpirane pojedince s čime se slaže 40,1% i u potpunosti slaže 30,2% ispitanika, što što ukazuje na veliku percipiranu korumpiranost političara ide u prilog već spomenutom Globalnom barometru korupcije prema kojem ocjenu 4 dobivaju političke stranke. Manji stupanj cinizma pokazuju tvrdnje da političari ne rade u službi općih interesa te da vjeruju u stavove koje javno zastupaju. Nitko se u potpunosti se slaže s tvrdnjom da su političari nesposobni za obnašanje svojih pozicija, što na prvi pogled izgleda kao kontradikcija s obzirom na većinsko prihvaćanje tvrdnje da su pri ostvarivanju političke karijere veze važnije od sposobnosti, ali može biti indikacija toga da ispitanici smatraju da političari nisu u mogućnosti, a možda nemaju ni volje za savjesno obavljanje svojih funkcija. Tome u prilog idu i raznoliki postoci odgovora na tvrdnji da političari znaju stvarne probleme običnih građana, koja je i najproblematičnija u instrumentu, jer ta čestica ima najmanju saturaciju na jedini zadržani faktor političkog cinizma od 0,477. Moguće je da svojom formulacijom čestica (Političari znaju stvarne probleme običnih građana.) mjeri dva fenomena u jednom, odnosno *stvarne probleme* i *običnih građana*. Implicitna pretpostavka te tvrdnje je identificiranje ispitanika s običnim građanima, ali ne možemo biti sigurni koliko se ispitanici koji spadaju u populaciju studenata smatraju „običnim građanima“. Također

postoji mogućnost da ispitanici smatraju da političari znaju probleme građana, ali da im ti problemi nisu od primarne važnosti, s obzirom na već izraženi skepticizam prema vjerodostojnosti, gdje se smatra da političari ne vjeruju u ono što javno zastupaju i da se vode svojim vlastitim interesima. Uostalom ton čestice bi mogao biti protumačen kao da su političari svojevrsno zasebna klasa koji sami ne spadaju u običnu populaciju, odnosno ne potječu iz redova „običnih građana“, da bi mogli znati njihove stvarne probleme, zašto nismo sigurni da bi se moglo uklapati u hrvatski kontekst, stoga bi ovu tvrdnju bi trebalo ili izbaciti ili modificirati u budućim istraživanjima.

S obzirom na specifičnost uzorka koji proizlazi iz populacije studenata, umjesto razvijanja kompleksnog fenomena materijalnog statusa smo uzeli prosječne mjesečne prihode obitelji i osobne mjesečne prihode. Za studente ne očekujemo da su u stalnom radnom odnosu ili da imaju vlastitu imovinu. Broj članova obitelji služi čisto kao deskriptivan prikaz specifičnog uzorka, no u analizi prihoda nije od koristi s obzirom da ne znamo točan sastav obitelji i broj djece u školskoj dobi koji bi mogli crpiti obiteljske resurse, kao ni druge možda zahtjevnije skupine, poput osoba starije životne dobi ili teških bolesnika. Nije stoga ni čudno da su prihodi obitelji negativno povezani s političkim cinizmom [$r = -.193$, $n = 162$, $p < .01$], no ne i osobni prihodi ispitanika. Postoji određeni dio preklapanja između dvije kategorije, jer ne možemo isključiti da dio obiteljskih prihoda ide studentu. Naknadno smo proveli test povezanosti prihoda obitelji i osobnih prihoda, koji iznosi skromnih [$r = .267$, $n = 162$, $p < .01$]. Značajnije za ovakve specifične populacije bi bilo koristiti, primjerice, samoprocjenu materijalnog stanja ispitanika.

Osobni cinizam je pozitivno povezan s političkim cinizmom [$r = .208$, $n = 162$, $p < .01$], gdje je prva čestica (Pri vjerovanju ljudima treba biti oprezan.) najprihvaćenija s 53,7% ispitanika koji se u potpunosti slažu s tvrdnjom, što ukazuje na problematiku interpersonalnog povjerenja za koje smo već spomenuli da je u opasnosti u novim demokracijama prema Maldiniju (2008). Ipak su tri čestice o stavovima prema drugima premali nalaz za neke veće zaključke te bi valjalo i konceptualizirati i ponašajne odrednice stava osobnog cinizma za utvrditi njegov točan stupanj i učinak u društvu.

Za razinu političke participacije smo koristili instrument koji uglavnom uključuje tradicionalne oblike političkog participiranja, a ne proteste ili razne građanske akcije, te smo pri faktoriziranju instrumenta izbacili određene čestice. S obzirom na rezultate finalne skale, koji govore da je politički cinizam negativno povezan s

političkom participacijom [$r = -.159$, $n = 162$, $p < .05$], prihvatili smo alternativnu usmjerenu hipotezu, no sa zadržkom radi male veličine reda koeficijenta pouzdanosti. Pri daljnjoj raspravi ćemo stoga pogledati distribucije pojedinih odgovora. Participacija se uglavnom vezuje uz glasanje na predsjedničkim (61,7% redovito), parlamentarnim (55,6% redovito) i lokalnim izborima (52,5% redovito). Iako glasanje na predsjedničkim izborima ima veći rezultat od ostalih, nismo sigurni je li to radi percipiranja predsjedničkih izbora kao važnijih, ili zbog percepcije jednostavnosti izbora pojedinačnog kandidata ili kandidatkinje, za razliku od velikog broja stranki koje imaju različite manifeste za djelovanje, koje bi se za davanje informiranog glasa trebalo proučiti. Glasovanje na lokalnim izborima ostvaruje rezultat „redovito“ nadprosječno, no samo angažiranje u rješavanju lokalnih problema i uključivanje u lokalne zajednice natpolovično ostvaruje odgovor „NIKAD“. Kontaktiranje lokalnih i državnih dužnosnika je manje zastupljena domena, dok su aktivnosti političke kampanje, izuzev čestice (Govorim drugima kako bi trebali glasati.) najmanje zastupljene, poglavito davanje novčane potpore kandidatu ili stranci.

Politički cinizam je negativno povezan s osobnom političkom efikasnošću [$r = -.134$, $n = 162$, $p < .05$], stoga prihvaćamo alternativnu usmjerenu hipotezu, no sam instrument je problematičan, jer njegovu višedimenzionalnost potvrđuje provedena provjera pouzdanosti i analiza glavnih komponenti. Prva inačica skale također ukazuje na negativnu povezanost političkog cinizma i osobne političke efikasnosti [$r = -.134$, $n = 162$, $p < .05$], iz čega se vidi povećanje koeficijenta povezanosti izbacivanjem problematičnih tvrdnji. Ove rezultate nećemo gledati kao indikativne, s obzirom na smatramo da instrument osobne političke efikasnosti nije sadržajno valjan. Umjesto toga, osvrnut ćemo se na deskriptivne rezultate distribucije odgovora, jer ih, iako ne možemo biti sigurni da se odnose na latentne dimenzije konstrukta osobne političke efikasnosti, i dalje smatramo korisnima. Ispitanici smatraju pojedinačnu akciju glasanja donekle efikasnu i drže do konzistentnosti u izborima. Glasanje za kandidata ili stranku koji će ionako pobijediti ima polovično potpuno odbijanje, dok se skoro polovica ispitanika u potpunosti slaže da je važno glasati i kada tvoja stranka gubi te se samo 5,6% slaže s tvrdnjom (Glasanje ne može značajno utjecati na stanje u državi.), dok nalazi političke participacije uglavnom ukazuju na glasanje na izborima. Kao važan pokazatelj osobne efikasnosti navodi i podatak da se samo 1,2% ispitanika slaže da je politika prekomplikirana za njih, no čak 18,3% se slaže i 19,8% se u potpunosti slaže s

tvrdnjom (Nikoga na vlasti ne zanima što ljudi poput mene misle.), dodatno utvrđujući sumnju u vjerodostojnost političara i da se vode općim dobrom, a ne vlastitim interesima.

Analiza varijance je ne začuđujuće pokazala da postoji razlika među ispitanicima koji nisu glasovali ni na jednom od zadnja dva izbora za parlament te imaju veći rezultat političkog cinizma ($M = 34$; $SD = 3,26$) od onih koji su glasali barem jednom. Ovaj podatak ide u prilog tome da politički cinizam, prema Blanuši (2010), može dovesti do političkog pesimizma i odustajanja od političke participacije.

Iako postoji relativno nepovjerenje u medije, nije značajno povezano s političkim cinizmom. Nedostatak ovog istraživanja je što je pitanje povjerenja općenito, dok ne postoji pitanje o tome koliko često ispitanici zapravo i prate političke informacije. Moramo uzeti u obzir i prenošenje informacija alternativnim putovima, poput društvenih mreža koje bi se mogle koristiti za informiranje, no pitanje odnosa političkog cinizma i novih medija ostavljamo za neka buduća istraživanja.

Najveću negativnu povezanost imaju upravo politički cinizam i povjerenje u demokratski sustav Republike Hrvatske [$r = -,392$, $n = 162$, $p < .01$]. Iako je koeficijent povezanosti srednje veličine, podsjećamo da, prema Maldiniju (2008), važnosti povjerenja u institucije bez koje demokratski poredak ne može djelotvorno funkcionirati.

Zanimljivo da se nije ostvarila očekivana pretpostavka da ispitanici s ekstremnim političkim orijentacijama ostvaruju veći rezultat pri političkom cinizmu, time stavljajući u centar one koji su više cinični. Iako postoji mogućnost da bi, prema Blanuši (2010), nepovjerenje u demokratski sustav moglo dovesti do populizma i glasanja za ekstremne stranke, ne možemo pretpostaviti da sama politička orijentacija označava da će ispitanici zaista i glasovati za ekstremne stranke, stoga odnos populizma i političkog ekstremizma ostaje otvoreno pitanje, te bi u sličnim iteracijama istraživanja ispitanike trebalo direktno pitati za koje stranke i kandidate glasuju.

Ograničenja provedenog istraživanja koja treba još jednom istaknuti su prvenstveno vezana uz uzorak, te u manjoj mjeri određenih instrumenata. Iznadprosječan je udio žena u uzorku, kao i broj studenata društvenih znanosti. Studenti imaju rezultate na skali političke orijentacije koji ukazuju na blagu lijevu orijentiranost ispitanika. Također, veliki broj ispitanika potječe iz naselja manjih od 5 000 stanovnika, dok je prosječan udio studenata iz samog Grada Zagreba manji od očekivanog, s

obzirom da smo se ograničili na populaciju studenata Sveučilišta u Zagrebu. To se uglavnom može objasniti dijeljenjem ankete online putem, i to na stranicama studentskih domova, gdje su reprezentirani studenti koji ne potječu iz Zagreba, što je još jedan nedostatak ovog uzorka. Nije bilo moguće niti znati stupanj odaziva na anketu, stoga stoji pitanje zašto bi netko htio se odazvati baš ovom istraživanju. Smatramo da bi stupanj odbijanja sudjelovanja u istraživanju također mogao biti indikativan. Postoji mogućnost da neki ispitanici možda imaju veći interes za političke teme od ostalih, no to ne možemo sa sigurnošću zaključiti, s obzirom na relevantnost teme u širom društvenom kontekstu i da nema sličnog istraživanja s kojim bi ga mogli usporediti.

Svakako bi iduća iteracija istraživanja trebala bi biti provedena na većem uzorku, reprezentativnom za širu populaciju, uzimajući u obzir dob, materijalni status i stupanj obrazovanja i stanje zaposlenosti kao dodatne varijable, koje u ovom istraživanju nije bilo smisla uključivati.

7. Zaključak

Ovim istraživanjem nastojali smo pridonijeti raspravi u vezi političkog cinizma, kojeg smatramo patologijom političkog sustava. Cilj istraživanja je bio odgovoriti na naše istraživačko pitanje, koje smatramo aktualnim za suvremeno društvo, a to je utvrditi razinu političkog cinizma među ispitanicima te razlike među ispitanicima s obzirom na sociodemografske i socioekonomske varijable te proučiti njegove dispozicijske (osobni cinizam, osobna politička efikasnost, ekstremna politička orijentacija) odrednice te šire indikatore koji imaju utjecaj na ponašanje (političko uključivanje, nepovjerenje u medije, nepovjerenje u demokratski sustav i karakteristike glasanja). Smatramo od velike važnosti i društvene koristi proučavati fenomen političkog cinizma, koji je u dosadašnjim društveno-političkim istraživanjima relativno zanemarena pojava, jer bez dovoljno informacija ne možemo ni promišljeno djelovati kao građani ili nastupati kao društveni znanstvenici.

Uzorak koji smo koristili u istraživanju je prigodni te uključuje 168 ispitanika studenata Sveučilišta u Zagrebu, koje smo regrutirali putem online ankete na društvenoj stranici Facebook.

Skala političkog cinizma koju smo razvili se preko komponentne faktorske analize pokazala kao jednodimenzionalan instrument s prihvatljivim stupnjem interne

konzistentnosti. Što se tiče hipoteza, ustvrdili smo da spol nije značajna determinanta u određivanju razine političkog cinizma. Između političkog cinizma i prihoda uže obitelji postoji očekivana, ali slaba negativna povezanost, no osobni prihodi nemaju statistički značajnu negativnu povezanost s političkim cinizmom, čime smo odbacili postavljenu alternativnu usmjerenu hipotezu te prihvatili nultu.

Rezultati pokazuju da između političkog cinizma i osobnog cinizma postoji povezanost dok je politički cinizam negativno povezan s političkom participacijom i osobnom političkom efikasnošću, iako su svi koeficijenti razmjerno malog reda veličine te je, zbog ograničenja instrumenta osobne političke efikasnosti, ograničena i inferencijska interpretacija. Značajniju negativnu povezanost politički cinizam ima s nepovjerenjem u demokratski politički sustav Republike Hrvatske, dok, suprotno očekivanjima, varijabla povjerenja u medije nije statistički značajno negativno povezana s političkim cinizmom.

Za istraživanje utjecaja glasanja na razinama političkog cinizma, mjerenih skalom političkog cinizma i karakteristikama glasanja na parlamentarnim izborima 2015. i 2016. godine, provedena je jednosmjerna analiza varijance. S obzirom na rezultate, prihvatili smo alternativnu hipotezu o postojanju razlika pri političkom cinizmu s obzirom na karakteristike glasovanja, gdje skupina koja nikako nije glasovala na izborima ima viši prosječni rezultat na skali političkog cinizma.

Usmjerenu alternativnu hipotezu koja tvrdi da ekstremno politički orijentirani imaju viši rezultat na političkom cinizmu smo odbacili, jer se provedbom ANOVA testa ispostavilo da politički centar ima statistički značajno veću rezultat na skali političkog cinizma od desne orijentacije.

Zaključci doneseni na temelju provjerenih hipoteza imaju ograničenu vrijednost, a da bi imali težinu generalizacije, trebali bi biti doneseni na temelju istraživanja na opsežnijem uzorku.

8. Literatura

1. Aberbach, J. D. (1969) Alienation and political behaviour. *The American Political Science Review* 63(1):86-99
2. Agger, E.R., Goldstein, M.N., Pear, S.A. (1961) Political Cynicism: Measurement and Meaning. *The Journal of Politics*, 23(3):477-506
3. Adriaansen, L.M., Van Praag, P., De Vreese, C. (2010) Substance Matters: How News Content can Reduce Political Cynicism. *International Journal of Public Opinion Research* 22(4):433-457
4. Blanuša, N. (2010) Politički cinizam: način održanja u krizama ili besramni realizam. *Političke analize* 3:58-59
5. Boukes, M. & Boomgaarden, H. G. (2012). Soft news and political cynicism: How exposure to political information genres affects public cynicism about politics. Izlaganje na *International Communication Association 62nd Annual Conference*, 24-28. svibanj 2012, Phoenix (AZ). SAD
6. Fu, H, et. al. (2011). Reconsidering Political Cynicism and Political Involvement: A Test of Antecedents. *American Communication Journal* 13(2):44-61
7. Heterington, M.J. (1998) The Political Relevance of Political Trust. *The American Political Science Review*, 92(4):791-808
8. Ilišin, V. (2008) Vrijednosne dimenzije demokratske konsolidacije: politički stavovi hrvatskih građana i političke elite. U ur: Kregar, J. Et.al. *Hrvatska-kako sada dalje*. (str. 61-91) Zagreb. Politički fakultet Sveučilišta u Zagrebu /Centar za demokraciju i pravo "Miko Tripalo"
9. Koprivnik, S., Vrhovac, S. (2007) Pojavi politične patologije v evrpskih novih demokracijah. *Teorija in praksa* 48(4-5): 706-732
10. Maldini, P. (2008) Političko povjerenje i demokratska konsolidacija. *Politička misao*, Vol. 8(45:1) str. 179–199
11. Matei, O. (2010) Kynicism, Cynicism and Implication for the Democratic Process. *Revista de Administrație Publică și Politici Sociale* 1(2):5-14
12. Matić, R. et.al. (2008) Hrvatsko društvo i začarani krug kriminala. U *Revija za sociologiju*, 8(3):145–159

13. Schneider, P., Eulau, H. (1956) Dimensions of Political Cynicism. *The Public Opinion Quarterly* 20(1): 128-142
14. Vujčić. V. (2000) Politička participacija. *Politička misao* 17(1):115-140

Internet izvori:

1. Transparency International (2013) Globalni barometar krupcije. Dostupno na: <http://www.transparency.hr/hr/sto-radimo/globalni-barometar-korupcije/41> (23.03.2014.)

9. Prilozi

Prilog 1. Skala političke efikasnosti

Political Efficacy, iz Aberbach, J. D. (1969, str. 92)

1. Voting is the only way that people like me can have a say about how the government runs things.
2. People like me don't have any say about what the government does.
3. Sometimes politics and government seem so complicated that a person like me can't really understand what's going on.
4. I don't think public officials care much what people like me think.

Prilog 2. Skala interpersonalnog povjerenja

Interpersonal Trust (Trust in People), iz Aberbach, J. D. (1969, str. 92)

1. Generally speaking, would you say that most people can be trusted or that you can't be too careful in dealing with people?
2. Would you say that most of the time people try to be helpful or that they are mostly just looking out for themselves?
3. Do you think most people would try to take advantage of you if they got a chance or would they try to be fair?

Prilog 3. ANKETNI UPITNIK

Ovo istraživanje provodi se na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu u svrhu izrade diplomskog rada. Tema istraživanja je politički cinizam. Pitanja u ovom upitniku se odnose na vaš stav o političarima i političkoj participaciji te je namijenjeno studentima Sveučilišta u Zagrebu.

Istraživanje je odobreno od strane Povjerenstva Odsjeka za sociologiju za ocjenu etičnosti istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Ispunjavanje upitnika je anonimno, a podaci će se koristiti isključivo u istraživačke svrhe te u bilo kojem trenutku možete odustati od ispunjavanja upitnika. Sustav ne prikuplja IP adrese. Vaše sudjelovanje u istraživanju je dobrovoljno te za očuvanje povjerljivosti molimo da se ispunjava samostalno. Ispunjavanje upitnika traje otprilike 10 minuta te možete od njega odustati u bilo kojem trenutku. Kako bi zaključci bili što precizniji, molimo Vas da odgovarate iskreno i da odgovorite na sva pitanja.

Za dodatna pitanja možete se obratiti na: josipa.punda@gmail.com

Pritiskom na „Sljedeće“ dajete pristanak sudjelovanju u istraživanju.

Hvala Vam na sudjelovanju!

Jeste li student/ica Sveučilišta u Zagrebu? Da/Ne

Sljedeće tvrdnje su vezane uz političku participaciju. Molimo, odaberite odgovor koji se najbolje odnosi na Vašu učestalost izvođenja pojedinih akcija, na skali 1-5, gdje 1 označava "nikad", a 5 "uvijek".	NIKAD	RIJETKO	PONEKAD	ČESTO	REDOVITO
1. Pohađam političke skupove.	1	2	3	4	5
2. Glasam na izborima za predsjednika države.	1	2	3	4	5

3. Glasam na lokalnim izborima.	1	2	3	4	5
4. Glasam na parlamentarnim izborima.	1	2	3	4	5
5. Dajem novčanu potporu za kandidata ili stranku.	1	2	3	4	5
6. Angažiram se u rješavanju lokalnih problema.	1	2	3	4	5
7. Uključujem se u organizacije lokalne zajednice.	1	2	3	4	5
8. Kontaktiram lokalne dužnosnike u vezi lokalnih problema.	1	2	3	4	5
9. Kontaktiram državne dužnosnike u vezi lokalnih problema.	1	2	3	4	5
10. Govorim drugima kako bi trebali glasati.	1	2	3	4	5

Vežano uz Vaše stavove o politici i političarima u Republici Hrvatskoj te na poglede o ljudima općenito, molimo, uz pomoć skale 1-5 odgovorite koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama.	UOPĆE SE NE SLAŽEM	NE SLAŽEM SE	NITI SE SLAŽEM NITI NE SLAŽEM	SLAŽEM SE	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM
1. Političari se vode vlastitim, a ne općim interesima.	1	2	3	4	5
2. Političari vjeruju u stavove koje javno zastupaju.	1	2	3	4	5
3. Političari znaju stvarne probleme običnih građana.	1	2	3	4	5
4. Političari u Republici Hrvatskoj ne rade u službi općih interesa.	1	2	3	4	5
5. Za ostvarenje političke karijere su važnije veze nego sposobnosti.	1	2	3	4	5
6. Političari su	1	2	3	4	5

nesposobni za obnašanje svojih pozicija.					
8. Političari se nastoje držati svojih predizbornih obećanja.	1	2	3	4	5
9. Politika privlači korumpirane pojedince.	1	2	3	4	5
10. Pri vjerovanju ljudima treba biti oprezan.	1	2	3	4	5
11. Ljudima je osobna korist najvažnija.	1	2	3	4	5
12. Ljudi će te iskoristiti čim dobiju priliku.	1	2	3	4	5

Molimo, odaberite odgovor koji govori koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama o glasovanju, na skali 1-5.	UOPĆE SE NE SLAŽEM	NE SLAŽEM SE	NITI SE SLAŽEM NITI NE SLAŽEM	SLAŽEM SE	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM
1. Vjerujem da mediji prenose političke događaje točno.	1	2	3	4	5
2. Nikoga na vlasti ne zanima što ljudi poput mene misle.	1	2	3	4	5
3. Pri glasanju obično odabirem stranku ili kandidata koji će ionako pobijediti.	1	2	3	4	5
4. Moje političke opcije se mijenjaju od izbora do izbora.	1	2	3	4	5
5. Glasanje ne može značajno utjecati na stanje u državi.	1	2	3	4	5
6. Politika je često prekomplikirana za obične građane poput mene.	1	2	3	4	5

7. Važno je glasati čak i kada tvoja stranka gubi.	1	2	3	4	5
8. Vjerujem u demokratski politički sustav u Republici Hrvatskoj.	1	2	3	4	5

Molim označite Da ili Ne ako glasali na parlamentarnim izborima za svaku pojedinu godinu.			
2011.	Da	Ne	Tada nisam bio/la punoljetan/na
2015.	Da	Ne	Tada nisam bio/la punoljetan/na
2016.	Da	Ne	Tada nisam bio/la punoljetan/na

Molim, na skali 1-10, gdje 1 označava krajnje lijevo, a 10 krajnje desno, označite svoju političku orijentaciju.									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Sljedeća pitanja se odnose na sociodemografske i socioekonomske podatke.

Spol:

1. žena
2. muškarac

Dob: _____

Prosječni mjesečni prihod Vaše uže obitelji?

- do 2000 kn
- 2001-4000 kn
- 4001-6000 kn
- 6001-8000 kn
- 8001-10 000 kn
- 10 001-12000 kn
- više od 12 001 kn

Koliko članova broji vaša uža obitelj? _____

Koliki su Vaši osobni mjesečni prihodi (uključujući džeparac od roditelja, stipendije, prihode od povremenog ili stalnog rada i sve druge izvore prihoda):

- do 1 000 kn
- 1 001-1 500 kn
- 1 501-2 000 kn
- Više od 2001 kn

Područje studija:

- Društvene znanosti
- Humanističko područje
- Tehničke znanosti
- Prirodne znanosti
- Biomedicinske znanosti
- Biotehničke znanosti
- Umjetničko područje

Iz koje županije potječete:

- I ZAGREBAČKA
- II KRAPINSKO-ZAGORSKA
- III SISAČKO-MOSLAVAČKA
- IV KARLOVAČKA
- V VARAŽDINSKA
- VI KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA
- VII BJELOVARSKO-BILOGORSKA
- VIII PRIMORSKO-GORANSKA
- IX LIČKO-SENJSKA
- X VIROVITIČKO-PODRAVSKA
- XI POŽEŠKO-SLAVONSKA
- XII BRODSKO-POSAVSKA
- XIII ZADARSKA
- XIV OSJEČKO-BARANJSKA
- XV ŠIBENSKO-KNINSKA
- XVI VUKOVARSKO-SRIJEMSKA
- XVII SPLITSKO-DALMATINSKA
- XVIII ISTARSKA
- XIX DUBROVAČKO-NERETVANSKA
- XX MEĐIMURSKA
- XXI GRAD ZAGREB

16. Kolika je veličina naselja vašeg mjesta rođenja:

- Do 5 000 stanovnika
- 5 001-10 000 stanovnika
- 10 001-50 000 stanovnika
- 50 001-100 000 stanovnika
- više od 100 000 stanovnika

Sažetak

Cilj istraživanja je bio stvoriti teorijsko-konceptualni okvir i konstruirati skalu političkog cinizma koja će odgovarati prilikama u hrvatskom društvu. Za potrebe istraživanja kreirana su četiri instrumenata pomoću kojih je mjeren politički cinizam, osobni cinizam, politička participacija i osobna politička efikasnost, uz karakteristike glasovanja te povjerenje u medije pri iznošenju političkih informacija i povjerenje u demokratski sustav Republike hrvatske te sociodemografske i socioekonomske karakteristike ispitanika. Istraživanje je provedeno online anketnim obrascem na prigodnom uzorku od 168 ispitanika. Rezultati pokazuju da između političkog cinizma i osobnog cinizma postoji povezanost dok je politički cinizam negativno povezan s političkom participacijom i osobnom političkom efikasnošću, iako su svi koeficijenti razmjerno malog reda veličine. Značajniju negativnu povezanost politički cinizam ima s nepovjerenjem u demokratski politički sustav Republike Hrvatske, dok, suprotno očekivanjima, varijabla povjerenja u medije nije statistički značajno negativno povezana s političkim cinizmom. U odnosu na karakteristike glasanja, koje smo proučavali izlaženjem na parlamentarne izbore 2015. i 2016. godine, skupina koja nikako nije glasovala na izborima ima viši prosječni rezultat na skali političkog cinizma. Suprotno očekivanjima o povezanosti političkog cinizma i ekstremne političke orijentacije, ispostavilo da politički centar ima statistički značajno veću rezultat na skali političkog cinizma.

Ključne riječi: politički cinizam, politička participacija, povjerenje u demokraciju

Summary

The aim of the research was to create a theoretical and conceptual framework and construct a scale of political cynicism that would fit the circumstances in Croatian society. For the purpose of the research, four instruments were created to measure political cynicism, personal cynicism, political participation and personal political efficiency, with voting characteristics and trust in the media in presenting political information and confidence in the democratic system of the Republic of Croatia, as well as the socio-demographic and socio-economic characteristics of respondents. The survey was conducted through an online survey form on a convenient sample of 168 subjects. The results show that there is an association between political cynicism and personal cynicism, while political cynicism is negatively associated with political participation and personal political efficiency, although all coefficients are of a relatively small order of magnitude. Political cynicism has a more significant negative relationship with distrust in the democratic political system of the Republic of Croatia, while, contrary to expectations, the media trust variable is not statistically significantly negatively associated with political cynicism. Compared to the voting characteristics, which we studied in the run-up to the 2015 and 2016 parliamentary elections, the group that did not vote at all has a higher average score on the scale of political cynicism. Contrary to expectations about the connection between political cynicism and extreme political orientation, it turns out that the political center has a statistically significantly higher score on the scale of political cynicism.

Keywords: : political cynicism, political participation, confidence in democracy